

АВТОНОМНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ГОРОДА
НАБЕРЕЖНЫЕ ЧЕЛНЫ
“ЦЕНТР РАЗВИТИЯ РЕБЁНКА –
ДЕТСКИЙ САД №111 “БАТЫР”
улица им. Ильдара Маннанова, дом 9
г. Набережные Челны, 423822
ИНН 1650290034, КПП 165001001

ЯР ЧАЛЛЫ ШӘҺӘРЕНЕҢ “БАТЫР” 1
НЧЕ БАЛАЛАР БАКЧАСЫ – БАЛАНЫҢ
АҢ - БЕЛЕМЕН ҮСТЕРҮ ҮЗӘ
МУНИЦИПАЛЬ АВТОНОМИЯ.
МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИ
УЧРЕЖДЕНИЕ
ИлдарМаннановиссемендәгеур
9 нчейорт, Яр Чаллы шәһәре, 4238
ИНН 1650290034, КПП 165001001

Яр Чаллышәһәренәң «Батыр»
111 нче балалар бакчасы – баланың аң-
белемен үстерү үзәге» МАМББУ мәдире
боерыгынигезендә гамәлгә кертелде
№ 105 от 29.08.2023 ел.

РАСЛЫЙМ

Яр Чаллы шәһәренәң «Батыр» 111 нче балалар
бакчасы – баланың аң-белемен үстерү үзәге»
МАМББУ мәдире
Ә.Т.Фәтхуллина
2023 ел.
Педагогик кинәшмәдә каралган һәм расланган.
Беркетмә № 1
«29» 08.2023 ел.

**Яр Чаллы шәһәренәң
«Батыр» 111 нче балалар бакчасы –
баланың аң-белемен үстерү үзәге» МАМББУ
балаларга ана теле өйрәтүче тәрбиячәнәң
эш программасы**
Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү программасын,
федераль дәүләт белем бирү стандартын күздә тотып,
укуыту методик комплектларга нигезләнәптөзелде
(2023-2027 нче уку елы)

Яр Чаллы шәһәре, 2023 ел

ЭЧТӘЛЕК

I. Максатлар бүлгә (целевой раздел)	
1.1.	Аңлатма язуы (Пояснительная записка)

1.2.	Программаны гамәлгә ашыруның максаты һәм бурычлары	
1.3.	Программага хас үзенчәлекләр	
1.4.	Программаны формалаштыру принциплары һәм юллары	
1.5.	Программаны үзләштерүнең планлаштырылган бурычлары, эчтәлегә, нәтижәләре	
1.6.	Төркемнәрнең исемлеге һәм милли составы (кушымтада)	
II. Эчтәлек бүлеге (содержательный раздел)		
2.1.	Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)	
2.2.	Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)	
2.3.	Зурлар төркеме (5-6 яшь)	
2.4.	Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)	
2.5.	Үзләштерү дәрәжәләре планы	
2.6.	Педагоглар, ата-аналар, балаларның уртақ эшчәнлегә (кушымтада)	
2.7.	Этно-мәдәни төбәк бердәмлегә (кушымтада)	
2.8.	Коррекцион устерелешле эш (кушымтада)	
III. Оештыру бүлеге (организационный раздел)		
3.1.	Предметлы-үстерелешле әйләнә-тирәлек (РППС) (кушымтада)	
3.2.	Материаль яктан тәмин ителеш (кушымтада)	
3.3.	Программалы-методик яктан тәмин ителеш (кушымтада)	
3.4.	Циклограмма-эш көне бүленеше (кушымтада)	
3.5.	Белем бирү эшчәнлегә чөптәре (кушымтада)	
3.6.	Әдәбият	

I. Максатлар бүлеге

1.1. Аңлатма язуы

Балалар бакчасында балаларга татар теле һәм ана теле өйрәтү буенча эш программасы (алга таба – эш программасы) - мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениесендә рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшсәргә, татар милләтле балаларны ана телендә үзара һәм өлкәннәр белән аралашырга өйрәтү, балаларның төрле яктан үсеше өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлтелгән документ булып тора.

Эш программасы Федераль белем бирү программасына (ФББП (ФОП) нигезләнеп төзелде, максат һәм бурычларны, көтелгән нәтижәләргә, белем бирү процессын оештыруны билгели.

Эш программасы мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив-хокукий актлар нигезләмәләренә көйләнгән.

Федераль жирлегендә:

- Указ Президента Российской Федерации от 7 мая 2018 г. № 204 «О национальных целях и стратегических задачах развития Российской Федерации на период до 2024 года»;
- Указ Президента Российской Федерации от 21 июля 2020 г. № 474 «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года»;
- Указ Президента Российской Федерации от 9 ноября 2022 г. № 809 «Об утверждении основ государственной политики по сохранению и укреплению традиционных российских духовно-нравственных ценностей»

- Федеральная образовательная программа дошкольного образования (далее – Федеральная программа) разработана в соответствии с Порядком разработки и утверждения федеральных основных общеобразовательных программ, утвержденным приказом Министерства просвещения Российской Федерации от 30 сентября 2022 г. № 874 (зарегистрирован Министерством юстиции Российской Федерации 2 ноября 2022г., регистрационный № 70809).

- Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования (утвержден приказом Минобрнауки России от 17 октября 2013 г. № 1155, зарегистрировано в

Минюсте России 14 ноября 2013 г., регистрационный № 30384; в редакции приказа Минпросвещения России от 8 ноября 2022 г. № 955, зарегистрировано в Минюсте России 6 февраля 2023 г., регистрационный № 72264);

- 29.12.2012 елдан № 273-ФЗ «Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- 03.08.2018 елдан № 317-ФЗ «Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законының 11 һәм 14 статьяларынада үзгәрешләр турында;
- 24.09.2022 елдан № 371-ФЗ «Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законының 1 статьясында үзгәрешләр турында;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боекы нигезендә расланган);
- Сп 2.4.3648-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организации воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи»
- СанПин 2.3/2.4 3590-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организации общественного питания населения»;
- СанПиН 1.2.368-21 «Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр» раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2021 ел 28 гыйнвар 2 нче номерлы боекы дип укырга.
- «Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру» (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боекы);

Төбәк жирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013 ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- Татарстан Республикасының «Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында» Законы;

Закон Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республики Татарстан» (с изменениями на 24.03.2022).

Мәктәпкәчә белем учреждениесе жирлегендә:

- МБМББУ Уставы;
- МБМББУнең төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;
- МБМББУнең «Положение об организации обучения дошкольников государственным языкам Республики Татарстан» от 29.03.2018 г. документы.

Эш программасы өч бүлектән (максатлар, эчтәлек, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тотып. Эш программасы шушы законнардагы туры китереп эшкәртелгән.

Пояснительная записка:

Программа по обучению русскоязычных детей татарскому языку к учебно – методическому комплексу «Татарча сөйләшәбез» – «Говорим по-татарски» для детей 4-7 лет

Основной задачей обучения детей татарскому языку в дошкольном возрасте является формирование первоначальных умений и навыков практического владения татарским языком в устной форме, формировать мотивацию учения ребенка, активизировать в речи слова обозначающие предмет, признак предмета и действие; способствовать умению составлять небольшие диалоги по созданным ситуациям. В процессе обучения дети должны научиться воспринимать и понимать татарскую речь на слух и говорить по-татарски в пределах доступной им тематики, усвоенных слов.

УМК «Говорим по-татарски», включает рабочие тетради, предназначенные для детей 4-7 лет, делающие первые шаги в мир татарского языка. Творческая тетрадь поможет ребенку усвоить лексику татарского языка, закрепить речевой материал, привлечь родителей активно включиться в процесс развития своего малыша. В рабочей тетради даны задания на написание, обобщение и сравнение предметов на определение их величины, размера, количества.

Учебно-методический комплект «Татарча сөйләшәбез» - «Говорим по-татарски» для обучения русскоязычных детей 4-7 лет татарскому языку, включает:

1. Пособие для воспитателей:
- программа;

- тематический план;
- конспекты ООД;
- диагностический материал.

2. Рабочие тетради.

3. Аудиоматериалы.

4. Анимационные сюжеты.

5. Наглядно-демонстрационные, раздаточные материалы.

Содержание УМК состоит из трёх проектов:

Средняя группа (4-5 лет) – «Минем өөм» (Мой дом).

Старшая группа (5-6 лет) – «Уйный-уйный үсэбэз» (Растем играя).

Подготовительная группа (6-7 лет) – «Без инде хэзер зурлар, мэктэпкэ илтэ юллар» (Мы теперь уже большие, в школу ведут дороги).

Каждому проекту разработаны конспекты ООД.

Средняя группа «Минем өөм» (Мой дом):

Аудиоматериал – 64 трэка;

Анимационные сюжеты – 11;

Рабочая тетрадь – 17 заданий;

Наглядно-демонстрационный материал;

Активные слова + пассивные слова – 62;

Активные слова: эти, эни, кыз, малай, мин, исэнмесез, сау булыгыз, исэнме, эт, песи, эйе, юк, сау бул, эби, бабай, эйбэт, ипи, алма, сөт, чэй, рэхмэт, мэ, тэмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенэ, матур, курчак, куян, аю, хэллэр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 слов).

Пассивные слова: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничэ? нинди? (13 слов).

Проект «Минем өөм» состоит из следующих тем:

Гаилэ - Семья;

Ашамлыклар - Продукты;

Уенчыклар - Игрушки;

Саннар - Счёт (1-5).

Старшая группа «Уйный-уйный үсэбэз» («Растем играя»)

Аудиоматериал – 63 трэка;

Анимационные сюжеты – 15;

Рабочая тетрадь – 19 заданий;

Наглядно-демонстрационный материал;

Активные слова + пассивные слова – 45.

Активные слова: кишер, нинди, баллы, ничэ, суган, бэрэңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кэбестэ, кызыл, сары, яшел, кирэк, юа, нэрсэ кирэк, аш, ботка, кашык, тэлинкэ, чынаяк, зэңгэр, күлмэк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстэл, урындык, карават, яратам, бар (38 слов)

Пассивные слова: бу нэрсэ?, хэерле көн, нэрсэ бар? күп (7 слов).

Проект «Уйный- уйный үсэбэз» состоит из следующих тем:

Яшелчэлэр - Овощи;

Ашамлыклар - Продукты;

Савыт-саба - Посуды;

Киёмнэр - Одежда;

Шэхси гигиена - Личная гигиена;

Өй жиһазлары - Мебель;

Бэйрэм «Туган көн» - Праздник «День рождение»;

Бэйрэм «Сабан туй» - Праздник «Сабантуй»;

Используются слова, словосочетания проекта «Минем өөм».

Подготовительная группа «Без инде хэзер зурлар, мэктэпкэ илтэ юллар» (Мы теперь уже большие, в школу ведут дороги):

Аудиоматериал – 71 трэка;
Анимационные сюжеты – 19;
Рабочая тетрадь – 20 заданий;
Наглядно-демонстрационный материал;
Активные слова + пассивные слова – 60;

Активные слова: син кем?, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, кәрпә, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың? (пассивное слово)

Объём словарного запаса по УМК «Татарча сөйләшәбез» - «Говорим по - татарски» составляет для детей 4-7 лет 167 слов, что соответствует возрастным особенностям дошкольника. Объём слов доступен для усвоения детьми 4-7 лет, направлен на общение детей, а не только на увеличение словарного запаса.

Использование дидактических, словесных, сюжетных игр позволяет повысить качество обучения, способствует лучшему усвоению программного материала, даёт возможность усвоить лексику татарского языка, закрепить речевой материал в игровой форме, поддерживать интерес к языку. Во время игр дети повторяют пройденный материал, задают друг другу вопросы, общаются с воспитателем на татарском языке. Разработанные дидактические игры на интерактивной доске, рабочие тетради, анимационные сюжеты, увлекают и в непринуждённой обстановке погружают ребёнка в языковую среду, где он впитывает в себя новую информацию.

В средней группе дети вопросы не задают, кроме Хәлләр ничек?, задаёт вопросы только воспитатель, к концу учебного года дети должны уметь угощать друг-друга.

В старшей группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы: Хәлләр ничек? Нинди? Ничә? Нәрсә кирәк?, организовать сюжетные игры: «Магазин», «Командир», «Угостим друзей».

В подготовительной к школе группе дети должны уметь задавать и отвечать на вопросы: Хәлләр ничек? Нинди? Ничә? Нәрсә кирәк? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? организовать сюжетные игры: «Магазин», «Командир», «Угостим друзей», разговаривать по телефону.

В подготовительной группе дети самостоятельно задают друг другу, старшим вопросы, составляют диалоги, общаются. Для закрепления с детьми пройденного материала в группах воспитатели используют тематический план, дидактические, словесные, сюжетные игры, образцы диалогов.

1.2. Программаны гамәлгә ашыруның максаты һәм бурычлары

Максат: уен ситуацияләр, мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, күргәзмәлелек кулланып, тел өйрәтү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар:

- Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтәзмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү. Мөстәкыйль фикир йөртәргә, җавап бирергә күнектәрү, балада үзенә сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

- Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зиһен сәләтләрен үстерү. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен, бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен булдыру.

- Милли мәдәниятебез, Татарстанда яшәүче төрле милләт халыклары турында балаларның белемнәрен арттыру, дуслык һәм туганлык хисләре тәрбияләү, эхлакый - патриотик тәрбия бирү.

1.3. Программага хас үзенчәлекләр

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга, 3 яшьтән 7 яшькә кадәр булган татар балаларның туган телендә аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренә эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я.

Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукий актлар, нигезләмәләренә көйләнгән. Белем бирү программасында Татарстан республикасының этно-мәдәни төбәк бердәмлегенә, якындагы социумны, социаль-экономик шартларын, климат үзгәрчәкләрен исәпкә алып, белем бирү процессында катнашучылар тарафыннан формалашкан, мәктәпкәчә яшәткә балаларга белем бирү эчтәлегенә чагылган.

Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яшәү үзгәрчәкләрен исәпкә алып сайланды. Белем бирү эшчәнлекләренә темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелде.

Программаның белем бирү өлкәләре:

Социаль-коммуникатив үсеш – балаларны әйләнә-тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәр, республика, төрле милләтләр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы-рольле уеннар.

Танып белү үсеше – балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикәяләре төзүгә өйрәтү, дидактик уеннар.

Сөйләм үсеше – сүзле уеннар, дидактик уеннар, сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшкә белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбиячеләргә сорауларына җавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; терек схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кору белү.

Сәнгати-эстетик үсеш – җырлы-биюле уеннар, халык бәйрәмнәре, әкиятләргә сәхнәләштерү, халык аваз ижатын өйрәтү.

Физик үсеш – физкультура, сәламәтләндерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлеккә сәламәтләнүгә саклауга якин килеп оештыру (эшчәнлек барышының төрелегенә).

1.4. Программаны формалаштыру принциплары һәм юллары

Коммуникативлык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренә үз үзгәрчәккә исәпкә алу, тәрбиячеләргә сөйләм техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзгәрчәкләрен төрле күнәүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмгә үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүгә көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньгә танып белүгә төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсә белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләргә берләштерү (интегральләштерү) принцибы – социаль-коммуникатив, танып-белү, сөйләм, физик, сәнгати-эстетик үсеш.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эшчәнлеккә күздә тоту;

Белем бирүгә комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенә мотивлашкан булу принцибы – бала материалны үзгә өчен кызык булганда, үзгә шәхсә ихтияҗларына туры килгәндә гәһә кабул итә һәм фикерли башлай. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүгә мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләргә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүгә практик әһәмияткә тоялар, эмоциональ күтәрәклеккә туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр;

Белем бирү эшчәнлегенә дидактик принцибы – гадидән катлаулыга таба бару;

Индивидуальләштерү принцибы – тел өйрәткәндә социаль шәхсә сыйфатларын үстерүгә күздә тоту. Балаларның яшәү үзгәрчәкләрен исәпкә алу.

Мәдәни яктан яраклылык һәм региональлек принцибы – этник үзгәрчәкләр аша үзгәрчәккә үстерү.

Телгә өйрәтүгә кулланыла торган чаралар:

Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар;

Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар);

Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлегә өчен материаллар);

Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар);

Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар);

Интерактив уеннар.

Эш төрләре һәм формалары:

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

Предметлар белән эш: уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу;

Рәсемнәр белән эш: үстерешле диалог;

Сюжетлы-рольле уеннар;

Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып);

Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (эти-эниләргә, башка төркем балаларына);

Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, «Командир» уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары;

Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр;

Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү;

Үстерелешле диалоглар (сурлар һәм яшәтешләре белән үзара аралашу);

Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү;

Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау;

Интерактив уеннар.

1.5. Программаны үзләштерүнең планлаштырылган бурычлары, эчтәлегә, нәтижеләргә

«Татарча сөйләшәбез» укыту-методик комплектын кулланып рус телле балаларга татар теле өйрәтү программасы

Бурычлары:

Информацион – коммуникатив технологияләр, уен – ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып, тел өйрәтү, аралашу телгә тудыру;

Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баеп, сүз һәм сүзтәзмәләргә төрле ситуацияләрдә кулланышка кергү;

Мөстәкыйль фикер йөртәргә, җавап бирергә күнектәрү, балада үзенең сөйләмгә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту;

Диалогик һәм монологик сөйләмне, хәтер, зигән сәләтләргә үстерү;

Сөйләм әдәбе (сорав, гозер, мөрәҗгәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабууллашу) кагыйдәләргә, бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары, әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләргә тәрбияләү.

Программа өч проектны һәм аларның төп максатларын, бурычларын үз эченә ала:

«Минем өем» проекты (4-5 яшь)

Максат: татар теленә кызыксыну уяту, аралашу телгә тудыру.

Бурычлар:

Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру;

Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зигән үстерү;

Бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

«Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яшь)

Максат: үзара һәм сурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуа чыгу.

Бурычлар:

Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләргә формалаштыру;

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗгәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу;

Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләргә тәрбияләү.

«Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яшь)

Максат: балаларның көнүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтәзмәләрен төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

Бурычлар:

Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләрен өйрәтү;

Мөстәкыйль фикер йөртәргә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту;

Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗғәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагылмаларын камилләштерү.

Уртанчылар төркеме «Минем өем» проекты (4-5 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Тирә-юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчылар, ашамлыктар хисабына сүз байлыгын арттыру;

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрен аңлап, үти белүләрен өйрәтү;

Тәрбияче әйткән сүзләрен, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләрен өйрәтү;

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү;

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

«Минем өем» проекты темалары («Гайлә», «Ашамлыктар», «Уенчылар», «Саннар») буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләрен өйрәтү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз*), яраткан уенчылар (*туп, машина, курчак, эт, песи, куян, аю*), ашамлыктар (*алма, ипи, сөт, чәй*) һәм саннар (*бер, ике, өч, дүрт, биш*) хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләрен аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. (*Алма бир. Мә, алма*).

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

- Бу кем? – Бу *әти*.

- Бу нәрсә? – Бу *туп*.

Нинди? сорауын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.

- Туп *нинди*? – *Кечкенә*.

- Машина *нинди*? – *Матур*.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (*Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле*).

- Бу нәрсә? – Бу *туп*.

- Туп *нинди*? – Туп *пычрак* (*зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт*).

Тәрбияче әйткән сүзләрен, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләрен өйрәтү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрен аңлап, үти белүләрен өйрәтү (*мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал*).

- Мә, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү. (*Зур машина ал. Тәмле алма бир*).

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуллаша белергә өйрәтү, сүзләрен дөрес, урынлы куллану.

- *Исәнме*. – *Исәнмесез*. - *Сау бул*. – *Сау булыгыз*. *Мин кыз*. - *Мин Оля*. *Мин малай* - *Мин Коля*.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрен (*әйе, юк*) дөрес кулланырга өйрәтү.

- *Син Коля*? – *Әйе*.

- *Син кыз*? – *Юк, мин малай*.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

- *Син кем? – Мин Коля.*

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар өйрәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтижеләре:

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар;

Татар телендә сөйләшү теләге бар;

Өйбер исемнәренә мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә;

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар;

Өйрәнгән сүзләргә аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә;

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә;

Өйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә;

Тәрбияче әйткән сүзләргә, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәргә аңлап үти;

Тәрбияче әйткән билгә буенча предметны таба, күрсәтә белә;

Үз исемнәрен дөрес әйтә, исәнләшә, сабуулаша белә, сүзләргә дөрес, урынлы куллана;

Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләргә дөрес куллана белә;

Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана;

Кечкенә күләмле шигырьләр, жырлар белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижеләр:

Сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белми;

Сорауларны аңлый, җавап бирә алмый;

Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белми.

Зурлар төркеме «Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Тирә-юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй җиһазлары, ашамлыклар темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру;

Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗҗәгать итә белүләренә ирешү, үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү;

Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү;

Боерык фигураларны сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

Лексик минимум – якынча 45 сүз.

«Уйный-уйный үсәбез» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киёмнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баеп, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинка, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл, урындык, карават, баллы, ничә?, нинди?, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк?, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар*).

Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? сорауын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләргә ныгыту, урынлы куллану. (*Әйе, юк*).

Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру. (*Бу кызыл тәлинка*).

«Минем өем» проекты буенча өйрәнелгән боерык фигураларны ныгыту (*аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла*), яңа боерык фигураларны (*ки, сал*) сөйләмдә аңлап дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.

Алган белемнөрөн, сөйлөм күнөкмөлөрөн үстөрөшлө диалогларда, уеннарда, ситуатив күнөгүлөрдө камиллөштөрү.

Белем бирү эшчөнлегенөң нәтижэлөрө:

«Уйный-уйный үсөбөз» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киемнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр») буенча бирелгән лексиканы төрлө эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйлөм күнөкмөлөрө бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнөкмөлөрө бар, сөйлөмдә куллана белә.

Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрөс җавап бирә.

Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана.

Исем + сыйфат конструкциясен сөйлөмдә дөрөс куллана.

Боерык фигыльләрне сөйлөмдә аңлап дөрөс куллана белә.

Алган белемнөрөн, сөйлөм күнөкмөлөрөн үстөрөшлө диалогларда, уеннарда, ситуатив күнөгүлөрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижэләр:

Сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы ишетеп аңлай, куллана белми;

Сорауларны аңлай, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белми;

Сөйлөм күнөкмөлөрөн үстөрөшлө диалогларда, уеннарда, ситуатив күнөгүлөрдә куллана алмый.

Мәктәпкә эзерлек төркеме

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яшь)

Белем бирү эшчөнлегенөң бурычлары:

Ашамлыклар, кыргый хайваннар, кошлар, мәктәп темасына кергән сүзләр хисабына баланың сөйлөмөнә баеп, тулыландыру.

Сөйлөмнә аралашу чарасы буларак камиллөштөрү, файдалана белү күнөкмөлөрөнә өйрәтү.

Диалогик һәм монологик сөйлөмнә үстөрү.

Мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрөс җавап бирә белергә күнөктөрү.

Белем бирү эшчөнлегенөң эчтөлөгө:

Лексик минимум – акынча 60 сүз.

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киемнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр», «Танышу», «Тату гаилә», «Дусларны сыйлайбыз», «Кунак килде», «Кафега барабыз», «Күнелле уеннар», «Без циркта», «Безнең дуслар», «Чана шуабыз», «Без биибөз», «Күнелле сәяхәт», «Мәктәп», «Без әкият яратабыз») буенча бирелгән лексиканы төрлө эшчәнлектә (танып-белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйлөм күнөкмөлөрөн булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйлөмөнә баеп, тулыландыру (*син кем?, хәерле көн, тычкан, бу кем?, бу нәрсә?, нишли?, йоклай, утыра, ашый, эчә, нишлисөң?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисөң?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлкә, йөгәр, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүрә, керпә, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, биш, бишм, ак, кара, җырла, җырлайм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясайм, укыйм, дәфтәр*).

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисөң? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрөс җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнөрөн, сөйлөм күнөкмөлөрөн үстөрөшлө диалогларда, уеннарда, ситуатив күнөгүлөрдә камиллөштөрү. Монологик сөйлөмнә үстөрү.

Белем бирү эшчөнлегө нәтижэлөрө:

«Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар» проекты темалары («Гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Саннар», «Яшелчәләр», «Савыт-саба», «Киемнәр», «Шәхси гигиена», «Өй җиһазлары», «Бәйрәмнәр», «Танышу», «Тату гаилә», «Дусларны сыйлайбыз», «Кунак килде»,

«Кафега барабыз», «Күңелле уеннар», «Без циркта», «Безнең дуслар», «Чана шуабыз», «Без биибез», «Күңелле сәяхәт», «Мәктәп», «Без әкият яратабыз») буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып-белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дәрәжә җавап бирә белә.

Фигыльләрне урынлы куллана.

Жырлар, шигырьләр белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы аз;

Бирелгән лексиканы диалогик һәм монологик сөйләмдә куллана алмый;

«Бу кем?», «Бу нәрсә?», «Нәрсә кирәк?», «Нинди?», «Ничә?», «Нишли?», «Син нишлисең?»,

«Кая барасың?» сорауларын мөстәкыйль рәвештә куя белми;

Фигыльләрне урынлы куллана белми.

Балаларны укыту – методик комплектларны кулланып, ана теленә өйрәтү:

«Татарча сөйләшәбез», методик әсбапта башлангыч төркемгә йөрүче балаларның сөйләмен үстерү һәм аларны ана теленә өйрәтүнең методик нигезләре һәм хәзерге технологияләре бирелгән. Кече яшьтәге балалар эшчәнлеген оештыру комплекслы-тематик принципка нигезләнә. План ел давамында «Сау бул, жәй! Исәнме, балалар бакчасы!», «Көз», «Мин һәм минем гаиләм», «Минем йортым, минем шәһәрәм», «Яңа ел бәйрәме», «Кыш», «Ватанны саклаучылар көне», «Сигезенче март», «Халык жәүһәрләре», «Яз», «Жәй» кебек төрле темалар үзләштерүне күздә тоталар. Балаларны татар телендә сөйләшәргә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдә сүз байлыгы булдырудан башлана. Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар, интерактив уеннар тора. Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле алымнары, чаралары кулланыла: бармак уеннары, төрле предметлар тотып биюләр, релаксация максаты белән шигъри әсәрләргә зур игътибар бирелә.

Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Гомуми кулланылыштагы лексика хисабына сүзлек запасын басту.

Дөнъяны бербөтен итеп кабул итү, беренчел күзаллаулар формалаштыру.

Әдәби сөйләмне, сөйләм сәнгатеңә якынайту, шул исәптән эстетик зәвык, әдәби әсәрне аңга алуларын үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланылу. Дүртенче яшьтәге балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала. Шундый формаларның берсе булып, бармак уеннары тора. Хәрәкәтләнү активлыгы югарырак булган саен, балаларның сөйләм тизрәк һәм яхшырак үсеш ала, сөйләм сыйфаты, төрлеләге белән аерылып тора. Бармак уеннары баш мие эшчәнлегенә, интеллект үсешенә уңай йогынты ясый. Чыннан да, физиологлар, психологлар үткәргән тикшеренүләр (Л.С. Выготский, И.П. Павлов, А.Р. Лурия, А.А. Леонтьев һ.б.) хәрәкәтләнү һәм сөйләм моторикасының үзара бәйлә булуын исбатлыйлар.

Балалар белән эшләү дәверендә төрле предметлар тотып биюләр, уеннар кулланыла.

Балаларның игътибарын туплау, эшчәнлеккә карата кызыксыну уяту, ял иттерү (релаксация) максаты белән шигъри әсәрләр уку. Бу әсәрләрне укыганда, балалар эчтәлегенә туры китереп, хәрәкәтләр ясау.

Матур әдәбият, халык ижаты, күрсәтмәлелек, предметлар белән уен хәрәкәтләре, кошларның, жәнлекләрнең образларын имитацияләү аша балаларның сөйләмен үстерү. Индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементлары кабатлана. Физик яктан үсеш алган, төп культура-гигиеник күнекмәләр үзләштергән; кызыксынучан, актив;

интеллектуаль һәм шәхси бурычларны чишә белүчән; кеше хәленә керә белүчән, эмоциональ; өлкәннәр һәм яшътәшләре белән аралашу ысулларын, чараларын үзләштергән; үзе, гаиләсе, әйләнә-тирәсе, дәүләт, дөнья, табигать турында беренчел күзаллауларга ия булган; элементар гомум кабул ителгән нормаларны, үз-үзенә тоту кагыйдәләрен үзләштерү. Беренчел кыйммәткә ия булган күзаллаулар нигезендә үзенә тәртибе белән идарә итүгә һәм үз гамәлләрен планлаштыруга сәләтле; өйрәтү эшчәнлегенә универсал нигезләрен үзләштергән бала шәхесе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенә нәтижәләре:

Бала биремнәренә дәрәс үти. Тәрбиячегә сорауларына җавап биргәндә, җөмлеләренә грамматик яктан дәрәс тәзи.

Тәрбиячегә сорауларына теләп, ышанычлы итеп җавап бирә.

Аваз ияртемнәрен дәрәс һәм ачык итеп әйтә.

Бала гади (кем? нәрсә?) һәм катлаулы (кемгә? нинди? кайчан? кайда? кая?) сорауларга җавап бирә. Үзегә инициативасы яки тәрбиячегә үтенече буенча рәсемдә сурәтләнгәнне сөйли ала.

Әкиятнең әчтәлеген сөйләгәндә эзлекчелекне саклай, сәхнәләштерүдә теләп катнаша.

Сүзгә мәгънәсен аңлай.

Билгелә белдерә торган сүзлә белә.

Хәрәкәтне белдерә торган сүзлә белә.

Гомумиләштерүче сүзлә куллана.

Предметның исемен һәм нинди материалдан булуын атай.

Предметны чагыштыра.

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләренә белә.

Күпмәгънәле сүзлә белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтижәләре:

Предметларның исемен, мөһим детальләрен, өлешләрен атаганда һәм күрсәткәндә авырлыктар кичерә, гомумиләштерүче сүзләренә куллана алмай.

Биремнәренә үти алмай.

Тәрбиячегә сорауларына җавап бирә алмай.

Тәрбияче актив ярдәм күрсәткәндә дә, хаталар ясай.

Кайбер сүзгә мәгънәсен аңламай.

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләренә кулланмай.

Әкиятнең әчтәлеген кире кайтып сөйли белми.

Күпмәгънәле сүзләренә белми.

Сүзлек запасы ярлы.

Уртанчылар төркеме, (4-5 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенә бурычлары:

Балаларны исем, сыйфат кулланып гади җөмлеләр төзүгә өйрәтү, антоним, синоним сүзлә хисабына сүз байлыгын арттыру, матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру, туган телдә дәрәс сөйләмне формалаштыру;

Бәйләнешле (диалоглы һәм монологлы) сөйләм, балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү;

Ана телендә аралашырга теләк уяту, үз гаилә, әти-әни белән горурлану хисе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенә әчтәлеге:

Балаларның сөйләм сыйфат һәм фигуралы сүз төркемнәре хисабына баеу. Балалар предметларны кулланылышын, функциональ билгеләрен аера алу (түп-уенчык, аның белән уйнайлар). Капма-каршы мәгънәле сүзләренә сайлап, предметларны һәм күренешләрен чагыштыру, гомумиләштерүче сүзлә куллану.

Баланың сөйләм активлыгын артыру. Сүзләренә төрле грамматик формаларда һәм бәйләнешләрдә күрсәтү, үзләренә фикерләрен катлаулы җөмлеләр белән белдерү, сөйләмдә кереш җөмлеләр куллану, төрле тасвирламалар һәм сюжетлы хикәяләр төзүгә өйрәнү.

Сөйләм теле бәйләнешле һәм эзлекле булу, сөйләмнең мәгънә ягын аңлау, җөмләнең синтаксик төзелеше, сөйләм теленә аваз ягын камилләштерү.

Баланы сүз белән таныштыру буенча махсус эш оештыру сүзнең мәгънә һәм аваз ягы турында күзаллау формалаштыруга китерү. Сүз һәрвакыт нинди дә булса предметны, күренешне, сыйфатны белдерә һәм авазлардан тора, яңгырый.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәҗә итеп аңлый һәм куллана башлау, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләргә табу, сүзләрдәге кирәкле авазларны аерып күрсәтү.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары куллану. Бишенче яшьтәге балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлеккә оештырганда тәрбиячегә ижади якин килү мөмкинлеген бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзгәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның якинча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән мөстәкыйль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү. Кабатлауның төрле вариантлары бар: тәрбияче артыннан, балалар артыннан, тәрбияче белән бергә, күмәк, мөстәкыйль. Эшчәнлек төрләрен оештыру интегратив сыйфатлар формалаштыруга юнәлдерү: физик яктан үсеш алган, төп культура-гигиеник күнекмәләр үзләштерү; кызыксынучан, актив; интеллектуаль һәм шәхси бурычларны чишә белүчән; кеше хәленә керә белүчән, эмоциональ; өлкәннәр һәм яшьтәшләргә белән аралашу ысулларын, чараларын үзләштергән; үзе, гаиләсә, әйләнә-тирәсә, дөүләт, дөнья, табигать турында беренчел күзаллауларга ия булган; элементар гомум кабул ителгән нормаларны, үз-үзегенә тоту кагыйдәләрен саклай белү; беренчел кыйммәткә ия булган күзаллаулар нигезендә үзенең тәртибә белән идарә итү һәм үз гамәлләрен планлаштыру; өйрәтү эшчәнлегенә универсаль нигезләрен үзләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенәң нәтиҗәләре:

Бала исем фамилиясен белә;

Сүзнең мәгънәсен аңлай;

Билгене, хәрәкәтне белдерә торган сүзләр белә;

Гомумиләштерүче сүзләр куллана;

Предметның исемен һәм нинди материалдан булуын атай;

Предметны чагыштыра;

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләргә белә;

Күпмәгънәле сүзләр белә;

Әкиятнең эчтәлеген сөйлә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Сүзләргә мәгънәсен аңламый;

Капма-каршы мәгънәдәгә сүзләргә куланмый;

Хикәянең эчтәлеген кире кайтып сөйлә белми;

Күпмәгънәле сүзләргә белми;

Сүзлек запасы яры.

Зурлар төркеме (5-6 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенәң бурычлары:

Балаларны ана телендә дәрәҗә һәм яхшы итеп сөйләштергә өйрәтү, тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелешен дәрәҗәләрен формалаштыру;

Бәйләнешле сөйләм үстерү, тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру;

Ана телендә аралашырга теләк уяту; үз гаиләң, әти-әниң белән горурлану хисе тәрбияләү.

Белем бирү эшчәнлегенәң эчтәлегә:

Укыту-методик комплектларга тупланган материаллар балалар бакчасы педагогларына балаларның сөйләмен үстерү, тирә-юнь, матур әдәбият әсәрләргә белән таныштыру максатында гына түгел, ә интеграль: рәсем ясау, әвәләү, кул хезмәте, конструкцияләү, эксперимент эшләргә, кисеп ябыштыру, музыка, физкультура эшчәнлекләрендә, иртән балаларны кабул итү, саф һавада булу, табигатьне күзәтү вакытында, әти-әниләр белән бердәм эшчәнлектә ижади якин килеп кулланыла һәм ныгытыла.

«Туган телдә сөйләшәбез» методик кулланмасы балаларга телебезнең матурлыгын, байлыгын аңларга, аны сиземләргә, үзләрендә күркәм сыйфатлар булдырырга, тел хәзинәсен тирәнтен аңларга,

кеше өчен газиз булган туган жиргә, туган телебезгә мәхәббәт, эти-әниләргә, өлкәннәргә карата хөрмәт, итәгать тәрбияләү, үзләрендә хезмәт сою, тыйнаклык, шәфкатьлелек кебек күркәм сыйфатлар булдырырга ярдәм итә.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәҗәс итеп аңлый һәм куллана башлау, сүзгә игътибарлары арту, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләрне табу, сүзләрдәге кирәкле авазларны аерып күрсәтә.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары куллану. Алты яшьтәге балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлекне оештырганда тәрбиячегә ижади якин килү мөмкинлеген бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзегәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның якинча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, ижек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре:

Бала транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, уңайлыklar тудыра торган әйберләрне таный һәм әйтә белә.

Предмет һәм аның үзенчәлекләре, нинди материалдан булуы турында сөйли, аларны төркемгә белә.

Төзүче, транспорт хезмәткәрләре, авыл эшчәннәре хезмәте турында белә.

Бала үз туганнары, үзе турында сөйли, адресын әйтә белә.

Туган иле, шәһәре, Россиянең, Татарстанның башкаласы турында белә.

Сөйләмдә, башка балалар белән аралашканда ягымлы сүзләр куллана белә.

Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтә белә.

Үз тәҗрибәсеннән чыгып, эчтәлеккә рәсемнәр, картиналар буенча мөстәкыйль рәвештә хикәя төзи белә.

Язучыларны таный һәм атый, әсәрләрен белә.

Зур булмаган әсәрләргә сәхнәләштерүдә, рольләргә бүлеп шигырьләр укуда актив катнаша, тиз истә калдырып, яттан сөйли белә.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Транспорт төрләрен, кеше тормышын җиңеләйтә, торган әйберләрне атаганда хата җибәрә.

Предмет һәм аның үзенчәлекләре турында тәрбияче ярдәменнән башка сөйли белми.

Туган иле, шәһәре, Россиянең, Татарстанның башкаласын әйтә белми.

Үз туганнары турында тәрбияче ярдәмендә сөйли.

Адресын белми.

Сөйләмдә гади җөмләләр куллана, үз тәҗрибәсеннән чыгып начар сөйли, рәсемнәр, картиналар буенча хикәя төзегәндә тәрбияче ярдәмен көтә.

Әдәби әсәрләрнең эчтәлеген план буенча сөйли белми.

Мәгънәдәш сүзләр, капма-каршы сүзләрне әйтми.

Тәрбияче балалар белән аралашканда сирәк катнаша.

Язучыларны танымый, әсәрләрен әйтә белми.

Шигырьләргә, мәкальләргә, санамышларны кулланмый.

Кайбер сүзгә мәгънәсен аңламый.

Капма-каршы мәгънәдәге сүзләрне кулланмый.

Хикәянең эчтәлеген кире кайтып сөйли белми.

Күпмәгънәле сүзләрне белми.

Сүзлек запасы ярлы.

Мәктәпкәчә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары:

Балаларны ана телендә дәрәҗәс һәм яхшы итеп сөйләшәргә өйрәтү;

Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәҗәләрен формалаштыру, бәйләнешле сөйләм үстерү;

Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау (тоемлау) сәләте булдыру.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге:

Укыту-методик комплектында тупланган материаллар балалар бакчасы педагогларына балаларның сөйләмен үстерү, тирә-юнь, матур әдәбият эсәрләре белән таныштыру максатында гына түгел, ә рәсем ясау, әвәләү, кул хезмәте, конструкцияләү, эксперимент эшләре, кисеп ябыштыру, музыка, физкультура шөгыйльләрендә, иртән балаларны кабул итү, саф һавада булу, табигатьне күзәтү вакытында, эти-эниләр белән бердәм эшчәнлектә ижади якин килеп кулланыла һәм ныгытыла.

«Туган телдә сөйләшәбез» методик кулланмасы балаларга телебезнең матурлыгын, байлыгын аңларга, аны сиземләргә, үзләрендә күркәм сыйфатлар булдырырга, тел хәзинәсен тирәнтен аңларга, кеше өчен газиз булган туган жиргә, туган телебезгә мәхәббәт, эти-эниләргә, өлкәннәргә карата хөрмәт, итәгать тәрбияләү, үзләрендә хезмәт сөю, тыйнаклык, шәфкатьлелек кебек күркәм сыйфатлар булдырырга ярдәм итә.

Балалар «сүз», «аваз» терминнарының мәгънәсен дәрәс итеп аңлый һәм куллана башлау, сүзгә игътибарлары арту, яңгырашы буенча охшаш һәм төрле сүзләргә табу, сүзләрдәгә кирәкле авазларны аерып күрсәтә.

Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишү өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары куллану. Алты яшьтәгә балалар белән оештырылган эшчәнлек уен характерын ала.

Өйрәтү-тәрбия процессында балалар белән эшчәнлекне оештырганда тәрбиячегә ижади якин килү мөмкинлегә бирелә. Эшчәнлек конспектларын төзегәндә тәрбияче өчен күрсәтмәләр, балаларның якинча җаваплары, балаларны активлаштыру җәя эчендә күрсәтелә. Җәя эчендә бирелгән индивидуаль һәм күмәк кабатлаулар истә калдыру максатыннан аваз, сүз, иҗек, фраза кебек сөйләм элементын кабатлауны күрсәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре:

Бала сәламәт яшәү рәвешә, дәрәс туклану турында күзаллый.

Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмәт бирә ала.

Үзе, эти-энисе турында сөйли белә.

Үзенең адресын, телефон номерын әйтә белә.

Бала күмәк сөйләмдә актив катнаша.

Сөйләмдә төрле сүз төркемнәрен аңлап, төгәл куллана ала.

Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча ижади хикәя төзи белә.

Әсәрнең жанрын билгели ала (әкият, хикәя, шигырь).

Китап геройларына карата үз мөнәсәбәтен белдерә ала.

Шигырьләргә, сәхнәләштергән әсәрләргә сәнгатьле итеп сөйли.

Китаплардан яңа белемнәр алу мөмкинлеген аңлый.

Тәрбияче һәм ата-аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:

Сәламәт яшәү рәвешә, дәрәс туклану турында бала күзалламый.

Табигатьнең төрле объектлары турында мәгълүмәт бирә алмый.

Үзе (фамилиясе, исеме, адресы, телефон номеры, эти-энисе) турында мәгълүматы аз.

Бала күмәк сөйләмдә катнашмый.

Предметлар, картиналар, рәсемнәр буенча үзлектән хикәяләр төземи.

Бала әсәрнең жанрын (әкият, хикәя, шигырь) тәрбияче ярдәменнән башка билгели алмый.

Китап геройларының кылган гамәлләренә дәрәс бәя бирә алмый.

Шигырьләргә тиз истә калдырмый, сәнгатьле итеп сөйли алмый.

Эчтәлегә буенча сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә яки бирә алмый.

Китаплар белән кызыксынмый.

1.6. Төркемнәрнең исемлегә һәм милли составы (кушымтада)

II. Эчтәлек бүлегә (содержательный раздел)

2.1. Кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант), кечкенәләр төркемендә (3-4 яшь) тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү, өчен комплекслы тематик план

Үткәру вакыты	Проект, режим вакытында уен эшчәнлегә темалары
Исәнме, балалар бакчасы	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу 1.2. Өйдә кем яши? Мин малай, мин кыз
Сентябрь II атна	2.1. Мияу белән танышу 2.2. Өйдәгез танышыйк, әйдә дуслашыйк
Сентябрь III атна	3.1. Минем яраткан уенчыкларым 3.2. Карусельга сәяхәт
Уенчыклар	
Сентябрь IV атна	4.1. Без уйнарга яратабыз 4.2. Йомшак уенчык карау, туп
Октябрь I атна	1.1. Туган көн, Мияу кунакка килгән 1.2. Уенчыклар кибете
Көз	
Октябрь II атна	2.1. Алтын көз, көз килде 2.2. Аваз культурасы, Ө авазы
Октябрь III атна	3.1. Куян үстергән кишер һәм помидор 3.2. Яшелчә бакчасында, «Шалкан» әкиятә
Октябрь IV атна	4.1. Жиләк-жимеш бакчасында 4.2. Бакчада алмалар өлгерде, уйный-уйный саныбыз
Гаилә	
Ноябрь I атна	1.1. Өйдә кем яши? Безнең гаилә 1.2. Әби күчтәнәче
Ноябрь II атна	2.1. Тату гаилә 2.2. Минем дуслар, әйдәгез дуслашыйк
Ноябрь III атна	3.1. Минем туганнарым, безнең гаилә 3.2. Әби күчтәнәче
Ноябрь IV атна	4.1. Дустыңны сыйла, сөт, чәй 4.2. Кунакка барабыз
Кыш	
Декабрь I атна	1.1. Кар ява, Алсуны урамга киеңдерәбез 1.2. А. Алиш «Куян кызы»
Декабрь II атна	2.1. «Чанада шуабыз» рәсемен карау 2.2. Кышкы уеннар, «Куяннар» уенын өйрәнү
Яңа ел бәйрәме	
Декабрь III атна	3.1. Тиздән чыршы бәйрәме, Б. Рәхмәтнең «Кыш бабай» шигырен уку 3.2. Уйныйбыз да, жырлыйбыз да
Декабрь IV атна	4.1. Без бәйрәмгә эзерләнәбез, бәйрәм концерты 4.2. Яңа ел бәйрәме
Минем йортым, минем шәһәрәм	
Январь II атна	2.1. Минем шәһәрәм 2.2. Мин «КамАЗ» оныгы

Январь III атна	3.1. «Әлли-бәлли итәргә...» бишек жыры 3.2. Безнең урам
Январь IV атна	4.1. Алсуның яңа өе 4.2. Алсуда кунакта
Безнең авылда	
Февраль I атна	1.1. «Кем нәрсә ярата?» татар халык әкиятен сөйләү 1.2. «Песи һәм пси балалары» рәсемен карау, Ж.Тәржемановның «Үзен бик чиста йөртә» шигырен уку
Февраль II атна	2.1. Йорт кошлары, Р. Батулланың «Елак әтәч» әсәрен уку 2.2. Без уйныйбыз
Ватанны саклаучылар көне	
Февраль III атна	3.1. Зур гайлә, безнең этиләр һәм абыйлар 3.2. Бабайга кунакка барабыз
Февраль IV атна	4.1. Ватанны саклаучылар көне, очучылар 4.2. 3. Туфайлованың «Шофёр булам» шигырен уку
8 нче март	
Март I атна	1.1. Минем әнием, кояш гомере телим мин, әнием, сиңа! 1.2. Без әнигә булышабыз
Март II атна	2.1. Әбигә кунакка барабыз 2.2. Мин әнинең ярдәмчесе, Азат кунак чакыра
Кыргый хайваннар	
Март III атна	3.1. Урманда, аю белән куян 3.2. «Өч аю» әкиятә
Әкияттә кунакта	
Март IV атна	4.1. «Теремкәй» рус халык әкиятен сөйләү, кыргый хайваннар 4.2. «Төлке, куян һәм әтәч» әкиятен сәхнәләштерү
Яз	
Апрель I атна	1.1. Урамда яз, яз җитте 1.2. Яз жыры
Апрель II атна	2.1. «Кояш чык, чык, ...» 2.1. Язгы күренешләр, ак аю кунакка килгән
Апрель III атна	3.1. Кошлар 3.2. Х. Вахитның «Уңган сыерчык» шигырен уку Без уйныйбыз
Бәйрәмнәр	
Апрель IV атна	4.1. Бәйрәмгә барабыз 4.2. «Балалар бакчасында бәйрәм» дигән рәсем карау, «Урманда зур концерт» анимацион сюжет карау
Жәй	
Май I атна	1.1. Автобуста сәяхәт 1.2. Ж.Тәржемановның «Кикрикүк» шигырен уку, мультфильмда кунакта
Май II атна	2.1. М.Мазуновның «Кәжә» шигырен уку, «Кәжә һәм кәжә бәтиләре» рәсемен карау 2.2. Чәчәкләр – тормыш яме
Май III атна	3.1. Матур жәй кил безгә 3.3. Мин жәйне яратам, «Карга» эндәшен уку

Май IV атна	4.1. Саф һавада, экология сукмагы буенча сәяхәт 4.2. Без уйныйбыз
35 атна	70

2.2. Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) уртанчылар төркемендә (4-5 яшь) тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен комплекслы тематик план

Үткәрү вакыты	Проект, шөгыль, эшчәнлек темалары
Мин - дөньяның бер кешесе, без балалар бакчасында	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу. Без балалар бакчасында 1.2. Минем дусларым <i>(режим вакыты)</i>
Сентябрь II атна	2.1. Минем туганнарым 2.2. Әкиятләр иленә сәяхәт <i>(режим вакыты)</i>
Сентябрь III атна	3.1. Әйдәгез, дуслашыйк 3.2. Безнең гаилә, әти, әни һәм мин <i>(режим вакыты)</i>
Сентябрь IV атна	4.1. Г. Тукай «Безнең гаилә» шигырен уку һәм ятлау 4.2. «Гаилә» рәсемен карау <i>(режим вакыты)</i>
Көз, көз күчтәнәчләре	
Октябрь I атна	1.1. Көз килде. «Көз»рәсемен карау (әйе, юк) 1.2. Жимешләр <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь II атна	2.1. Әйдәгез уйныйбыз 2.2. Яшелчәләр, «Көз һәм балалар» жыры <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь III атна	3.1. Әбинең күчтәнәчләре 3.2. Р. Батулла «Аю Әппәс» әкиятен сөйләү <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь IV атна	4.1. «Шалкан» әкиятен 4.2. Анимацион сюжет «Шалкан әкиятен буенча» <i>(режим вакыты)</i>
Табын янында, татар халык ашлары (8)	
Ноябрь I атна	1.1. Ашамлыклар, ипи, сөт 1.2. Татар халык ашлары <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь II атна	2.1. Рәхмәт әйт 2.2. Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь III атна	3.1. Кунак сыйлау 3.2. Аш бүлмәсе <i>(режим вакыты)</i>
Ноябрь IV атна	4.1. Табын янында 4.2. Дустыңны сыйла (зур, кечкенә) <i>(режим вакыты)</i>
Безнең уенчыклар	
Декабрь I атна	1.1. Курчак кунакка килгән, уенчыклар белән уйныйбыз 1.2. Безнең уенчыклар <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь II атна	2.1. Яңа уенчыклар, уенчыклар кибете. 2.2. Әйдәгез уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь III атна	3.1. Алиянең дуслары безгә кунакка килгән 3.2. Уйныйбыз <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь IV атна	4.1. Бездә бәйрәм, яңа ел килә 4.2. Минем яраткан уенчыкларым <i>(режим вакыты)</i>
Кыш	
Январь II атна	2.1. Жәнлекләр кышкы урманда 2.2. Күчтәнәчләр. Ә. Бариның «Кыш» шигырен уку <i>(режим вакыты)</i>

Январь III атна	3.1. Яңа уенчыклар, кибеткә сәяхәт 3.2. Алсуның туган көне <i>(режим вақыты)</i>
Январь IV атна	4.1. Уйныйбыз. А. Алиш «Куян кызы» 4.2. Хәйдәрнең «Керпе туны» әкиятен уку <i>(режим вақыты)</i>
Февраль I атна	1.1. Мияуга бүләк 1.2. Качышлы уйныйбыз <i>(режим вақыты)</i>
Ю	
Февраль II атна	2.1. Бүләкләр 2.2. Б. Рәхмәт «Су» шигырен уку, ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Февраль III атна	3.1. Уенчыклар юабыз, уенчыклар үпкәләгән 3.2. «Күңелле уеннар» <i>(режим вақыты)</i>
Ватанны саклаучылар	
Февраль IV атна	4.1. Безнең Армия. Саннар 4.2. Хәрби һөнәрләр (очучылар, солдатлар). К. Булатованың «Солдатлар» шигырен уку <i>(режим вақыты)</i>
Март I атна	1.1. Дуслар кунакка килгән, уйнарга чакыр 1.2. Иң яхшы эти <i>(режим вақыты)</i>
Яз, сигезенче март	
Март II атна	2.1. Кар Бабай язны эзли, яз бүләкләре 2.2. Уйныйбыз да, санийбыз да <i>(режим вақыты)</i>
Март III атна	3.1. Әнием турында сөйлим 3.2. З. Туфайлованың «Әни сүзе» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Март IV атна	4.1. З. Туфайлованың «Әни сүзе» шигырен ятлау 4.2. Нур Гайсинның «Яз килә» шигырен уку <i>(режим вақыты)</i>
Күчмә кошлар	
Апрель I атна	1.1. Бергәләп уйныйбыз. Күчмә кошлар 1.2. Б. Рәхмәтнең «Яз» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Халык жәүһәрләре	
Апрель II атна	2.1. Кунак чакырабыз 2.2. Кунак чакырабыз <i>(режим вақыты)</i>
Апрель житсә, исемеңне жырына куша тургай	
Апрель III атна	3.1. Габдулла Тукайның «Кызыклы шәкерт» шигырен уку 3.2. Габдулла Тукайның «Гали белән кәжә» шигырен ятлау <i>(режим вақыты)</i>
Апрель IV атна	4.1. Без татарча сөйләшәбез 4.2. Без татарча сөйләшәбез <i>(режим вақыты)</i>
Йорт хайваннары	
Май I атна	1.1. Йорт хайваннары 1.2. К. Ушинскийның «Хайваннар бәхәсе» әсәрен уку <i>(режим вақыты)</i>
Май II атна	2.1. Бу өйдә кем яши? 2.2. Ягымлы сүзләр <i>(режим вақыты)</i>
Минем дусларым	
Май III атна	3.1. «Торна белән Төлке» әкиятен уку. Ж. Тәржемановның «Кикрикүк» шигырен уку 3.2. А. Алишның «Чукмар белән Тукмар» әкиятен буенча әңгәмә. Без театр уйныйбыз <i>(режим вақыты)</i>
Сабантуй бәйрәме	
Май IV атна	4.1. Сабантуйга әзерләнәбез, күңелле Сабантуй 4.2. Бездә Сабантуй бәйрәме <i>(режим вақыты)</i>
35 атна	70

**«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Минем өем» проекты буенча
уртанчылар төркемендә (4-5 яшь) тәрбияләнүче рус телле балаларга татар теле өйрәтү өчен
комплекслы тематик план**

Лексик минимум – якынча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек?, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз).

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз).

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- Гаилә;
- Ашамлыklar;
- Уенчыklar,
- Саннар.

Атна дәвамында егерме минутлык бер шөгыль, режим вакытында бер уен эшчәнлегә оештырыла.

Үткәру вакыты	Тема	Сүзлек, актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион сюжетлар
Гаилә				
Сентябрь I атна 1.1	Танышу, минем гаиләм	эти, эни, исәнмесез сау булыгыз	- Исәнмесез. - Сау булыгыз! - Исәнме. - Бу кем? - Кыз, (малай). - Кем юк? - Малай, (кыз). - Син кем? - Мин Коля (Оля). - Мин малай (кыз, эти, эни)	Аудиоязма №1-23 Экранда эш (дәфтәр буенча) №1-4 Анимацион сюжетлар: 1. «Әйдәгез, дуслашыйк» 2. «Качышлы уйныйбыз» 3. «Шалкан»
Сентябрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Малай, кыз	малай, кыз, бу кем? кем юк? исәнме	- Кем юк? - Малай, (кыз). - Син кем? - Мин Коля (Оля). - Мин малай (кыз, эти, эни)	
Сентябрь II атна 2.1	Минем туганнарым	мин, эти, эни, кыз малай	- Исәнме, эни (эти, кыз, малай, Мияу, Акбай). - Сау бул, эни (эти, кыз, малай).	
Сентябрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Әйдәгез, танышыйк	исәнме, мин (Оля, Саша), сау булыгыз, син кем? исәнмесез	- Син кем? - Мин Коля (Оля). - Мин малай.	
Октябрь III атна 3.1	Әби күчтәнәче	эт, песи, ипи, рәхмәт, мә	- Мин песи. Мин Мияу. - Мин эт. Мин Акбай. - Кил монда.	
Октябрь	Бабай	әйе, юк,		

III атна 3.2 (режим вакыты)	күчтәнәче	сау бул, мә, алма, рәхмәт	- Син Коля? - Әйе, Коля. - Син малай (кыз)? - Әйе (юк).	
Октябрь IV атна 4.1	Сөт, чэй	сөт, чэй, эби, бабай		
Сентябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Минем дуслар	хәлләр ничек? эйбәт, эт, песи, кем анда? кил монда		
Октябрь I атна 1.1	Әйе – юк	әйе, юк, сау бул		
Октябрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Кунак килгән	эби, бабай		
Октябрь II атна 2.1	Әйдәгез уйныйбыз	эти, эни, кем юк?	- Әни? (эни, бабай, эби, кыз, малай). - Әйе. - Әни? (эти, бабай, эби, кыз, малай). - Юк. - Малай? - Юк, бабай. - Эби? - Әйе, эби.	
Октябрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Безнең кунаклар	хәлләр ничек? эйбәт		
Ашамлыклар				
Октябрь III атна 3.1	Әби күчтәнәче	ипи, алма, рәхмәт, мә	- Мә, ипи (алма). - Рәхмәт, эби. - Мә, ипи (алма). - Рәхмәт, бабай. - Коля, мә сөт (чэй). - Рәхмәт. - ..., мә сөт (чэй). - Рәхмәт. - ..., мә сөт (чэй). - Рәхмәт.	Аудиоязма №24-39 Экранда эш (дәфтәр буенча) №5-10 Анимацион сюжетлар: 1. «Тәмле» кибетендә» 2. «Азат кунак чакыра»
Октябрь III атна 3.2 (режим вакыты)	Бабай күчтәнәче	алма, рәхмәт, мә		
Октябрь IV атна 4.1	Сөт, чэй	сөт, чэй, мә, рәхмәт		
Октябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Дустыңны сыйла	мә, рәхмәт		
Ноябрь I атна 1.1	Рәхмәт әйт	мә, рәхмәт		

Ноябрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Песине сыйла	тәмле, кил монда, утыр	- Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) - Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чэй). Ипи (алма, сөт, чэй) тәмле (ме)? - Ипи (алма, сөт, чэй) тәмле. Рәхмәт. - Мә, тәмле алма (ипи). - Мә, ипи (алма) аша. - Мә, сөт (чэй) эч.	
Ноябрь II атна 2.1	Кунак сыйлау	аша, эч, утыр		
Ноябрь II атна 2.1	Кунак сыйлау	утыр		
Ноябрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Кунакны ашат	аша, эч		
Ноябрь III атна 3.1	Чэй табынында	аша, эч		
Уенчыклар				
Ноябрь III атна 3.2 (режим вакыты)	Уенчыклар	бир, туп, зур, кечкенә, бу нәрсә?	- Бу нәрсә? - Туп (курчак, куян, аю). - Нинди туп? - Зур (кечкенә) туп. - Курчак (туп, куян, аю) бир. - Мә, курчак (туп, куян, аю). - Нинди курчак? - Матур курчак. - Бу нәрсә? - Аю (курчак, куян, туп). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенә, әйбәт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенә, матур, әйбәт). - Аю (курчак, куян, туп)? - Әйе. - Курчак (аю, куян, туп)? - Юк.	Аудиоязма №40-53 Экранда эш (дәфтәр буенча) №11-13 Анимацион сюжетлар: 1. «Паркка сәяхәт» 2. «Уенчыклар үпкәлэгән» 3. «Күңелле уеннар» 4. «Акбай һәм Мияу мажаралары»
Ноябрь IV атна 4.1	Зур, кечкенә	матур, курчак, зур, кечкенә, сикер		
Ноябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Күңел ачу кичәсе «Туган көн»	куян, аю, туп, песи, эт, машина, шар, сөт, ипи, алма, чэй		
Декабрь I атна 1.1	Курчак кунакка килгән	әйе, юк, матур, курчак		
Декабрь I атна 1.2 (режим вакыты)	Уенчыклар кибете	уйна, курчак, туп, эт, пси, бир		
Декабрь II атна 2.1	Яңа уенчыклар	зур, кечкенә, куян, аю, нинди?		
Декабрь II атна 2.2 (режим вакыты)	Без уйныйбыз	ю		

Декабрь III атна 3.1	Алиянең дуслары кунакка килгән	пычрак, чиста, матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Бу нәрсә? - Аю (курчак, куян, туп). - Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна. - Коля, кил монда. Уйна.	
Декабрь IV атна 4.1	Бездә бәйрәм	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир.	
Декабрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Чыршы бәйрәме	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур.	
Январь II атна 2.1	Яңа уенчыклар	куян, аю, нинди?	- Аю (курчак, куян, туп) кечкенә.	
Январь II атна 2.2 (режим вакыты)	Уйныйбыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Мә, зур аю уйна (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю уйна (курчак, куян, туп). - Аю (курчак, куян), кил монда. Аю ю (утыр, эч, аша).	
Январь III атна 3.1	Уйныйбыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю.	
Январь III атна 3.2 (режим вакыты)	Без уйнарга яратабыз	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Туп (курчак, куян, аю) нинди? - Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). - Туп ю.	
Январь IV атна 4.1	Мияуга бүләк	матур, аю, курчак, туп, зур, кечкенә, бир, куян	- Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста).	
Январь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Уенчыклар кибете	хәлләр ничек?	Ю, ю, ю - туп (курчак, аю, куян) ю.	
Февраль I атна 1.1	Бүләкләр	уйна		
Февраль I атна 1.2 (режим вакыты)	Әйдә уйныйк	уйна		
Февраль	Уйна	бир		

II атна 2.1				
Февраль II атна 2.2 (режим вакыты)	Күңелле уеннар	туп, курчак		
Февраль III атна 3.1	Уенчыклар юабыз	пычрак, чиста, ю		
Февраль III атна 3.2 (режим вакыты)	Уенчыкны ю	ю		
Февраль IV атна 4.1	Дуслар кунакка килгән. Уйнарга чакыр	туп, курчак		
Февраль IV атна 4.2 (режим вакыты)	Оляның уенчыклар ы пычранган. Оляга ярдәм ит	песи		
Саннар – 6 сәгать (49-54)				
Март I атна 1.1	Саннар	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?	- Ничә? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. - Ничә малай? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. - Ничә кыз? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. - Өч? - Юк. - Ике? - Әйе. - Ничә аю (туп, курчак, куян)? - Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Экранда эш (дәфтәр буенча) №14 Анимацион сюжетлар: 1. «Уйный-уйный санийбыз»
Март I атна 1.2 (режим вакыты)	Саннар	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?		
Март II атна 2.1	Уйныйбыз да санийбыз да	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?		
Март II атна 2.2 (режим вакыты)	Уенчыклар	Сүзлек: бер, ике, өч, дүрт, биш, зур, кечкенә, матур, чиста, ничә?		
Март III атна 3.1	Ничә уенчык?	бер, ике, өч, дүрт, биш, ничә?		
Март III атна	Уйный - уйный	бер, ике, өч, дүрт, биш		

3.2 (режим вакыты)	санийбыз			
Кабатлау				
Март IVатна 4.1	Бергэләп уйныйбыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай		Аудиоязма №61-64 Экранда эш (дәфтәр буенча) №16-17 Анимацион сюжет «Күңелле ял итәбез»
Март IVатна 4.2 (режим вакыты)	Бергэләп уйныйбыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай		
Апрель I атна 1.1	Кунак чакырабыз	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чәй, алма, тәмле		
Апрель I атна 1.2 (режим вакыты)	Күңелле ял итәбез	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чәй, алма, тәмле		
Апрель II атна 2.1	Без татарча сөйләшәбе з	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, аю, куян		
Апрель II атна 2.2 (режим вакыты)	Без татарча сөйләшәбе з	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, эт, песи, куян, аю, 1, 2, 3, 4, 5		
Апрель III атна 3.1	Бу өйдә кем яши?	бабай, эби, эти, эни, кыз, малай, 1, 2, 3, 4, 5		
Апрель III атна 3.2 (режим вакыты)	Уенчыклар илендә	эт, пси, куян, аю, машина, туп, курчак		
Апрель IVатна 4.1	Ягымлы сүзләр	исәнме- исәнмесез, сау бул-сау булыгыз, рәхмәт		
Апрель IVатна 4.2 (режим вакыты)	Боерыкны аңлау	кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна		
Май	Кунаклар	бабай, эби,		

I атна 1.1	чакырабыз	эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		
Май I атна 1.2 (режим вакыты)	Күңелле ял итәбез	бабай, әби, эти, эни, кыз, малай, ипи, сөт, чэй, алма, тәмле		
Май II атна 2.1	Без театр уйныйбыз	бабай, әби, эти, эни, кыз, малай, өй		
Май II атна 2.2 (режим вакыты)	Кызыклы уеннар	үткән материалны ныгыту		
Май III атна 3.1	Минем дуслар	үткән материалны ныгыту		
Май III атна 3.2 (режим вакыты)	Минем дусларым	үткән материалны ныгыту		
Май IV атна 4.1	Бездә сабантуй	үткән материалны ныгыту		
Май IV атна 4.2 (режим вакыты)	Хуш киләсең, Сабантуй!	үткән материалны ныгыту		

2.3. Зурлар төркеме (5-6 яшь)

«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) зурлар төркемендә (5-6 яшь) тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен комплекслы - тематик план

Үткәрү вакыты	Проект, шөгыль, эшчәнлек темалары
Яхшы сүз-жан азыгы	
Сентябрь I атна	1.1. Танышу 1.2. Ягымлы сүзләр 1.3. Кабатлау (режим вакыты)
А. Алиш ижаты	
Сентябрь II атна	2.1. А. Алиш - балалар язучысы 2.2. А. Алиш «Каз белән аккош» 2.3. «Шалкан» әкият (режим вакыты)
Хуш киләсең, ямьле көз	

Сентябрь III атна	3.1. Жәйләр үтте, көзләр житте 3.2. Көзгә табигать 3.3. «Шалкан» әкиятте <i>(режим вакыты)</i>
Көз күчтәнәчләре	
Сентябрь IV атна	4.1. Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт 4.2. Сыйлыйбыз 4.3. Баллы кишер <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь I атна	1.1. Түтәлләрдә үсте яшелчә 1.2. Бар матур бакча 1.3. Яшелчәләр кибете <i>(режим вакыты)</i>
Мин яратам сине, Татарстан	
Октябрь II атна	2.1. Мин яратам сине, Татарстан 2.2. Туган жирем - Татарстан 2.3. Уйный-уйный эшлибез <i>(режим вакыты)</i>
Октябрь III атна	3.1. Гүзәл туган ягыбыз 3.2. Туган ил кайдан башлана? 3.3. Төсле туплар <i>(режим вакыты)</i>
Төсләр дөньясы	
Октябрь IV атна	4.1. Төсләр 4.2. Төсләр дөньясы 4.3. Юл мажаралары <i>(режим вакыты)</i>
Кем эшләми, шул ашамый	
Ноябрь I атна	1.1. Яшелчә салаты 1.2. Яшелчәләр юабыз 1.3. Уңыш бәйрәме <i>(режим вакыты)</i>
Жиләк-жимешләр	
Ноябрь II атна	2.1. Жимешләр 2.2. Уйныйбыз да, жырлыйбыз да 2.3. Кем эшләми, шул ашамый <i>(режим вакыты)</i>
Минем гаиләм	
Ноябрь III атна	3.1. Безнең гаилә 3.2. Әби, бабайларны хөрмәтлик» 3.3. Яшелчәләр кибете» <i>(режим вакыты)</i>
Табын янында	
Ноябрь IV атна	4.1. Савыт-саба кибетенә сәяхәт 4.2. Савыт-саба 4.3. Ашханә <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь I атна	1.1. Курчак Алиәгә булыш 1.2. Чәй табыны 1.3. Кибеттә <i>(режим вакыты)</i>
Киёмнәр дә безне бизиләр	
Декабрь II атна	2.1. Киём кешене бизи 2.2. «Киём-салым» кибетенә сәяхәт 2.3. Кунак килде <i>(режим вакыты)</i>
Салкын кыш, кышкы уеннар	
Декабрь III атна	3.1. Салкын кыш 3.2. Кышкы уеннар 3.3. Өстәл театры «Кем нәрсә ярата» <i>(режим вакыты)</i>
Декабрь IV атна	4.1. Без суыктан курыкмыйбыз 4.2. Кыш 4.3. Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?» <i>(режим вакыты)</i>

Январь II атна	2.1. Кышкы уеннар 2.2. Ел фасыллары 2.3. Кем нәрсә ярата? <i>(режим вакыты)</i>
Кунак булсаң-тыйнак бул	
Январь III атна	3.1. Без ашыйбыз 3.2. Мин кунак яратам 3.3. Кем нәрсә ярата? <i>(режим вакыты)</i>
Киёмнәр	
Январь IV атна	4.1. Киенергә ярдәм ит 4.2. Милли киёмнәр 4.3. Курчак Алиягә ярдәм ит <i>(режим вакыты)</i>
Февраль I атна	1.1. Киёмнәр дә безне бизиләр 1.2. Киёмнәр дөньясы 1.3. «Өч аю» <i>(режим вакыты)</i>
Йорт җиһазлары	
Февраль II атна	2.1. Матур әдәбият белән таныштыру 2.2. Өстәл театры «Өч аю» 2.3. Чисталыкта матурлык <i>(режим вакыты)</i>
Муса Җәлил безнең күңелләрдә	
Февраль III атна	3.1. Муса Җәлил безнең күңелләрдә 3.2. Батырлыкта - матурлык 3.3. Киёмнәр кибете <i>(режим вакыты)</i>
Кояш гомере теләм мин, әнием, сиңа	
Февраль IV атна	4.1. Без әни белән кибеткә бардык 4.2. Әниләр бәйрәме 4.3. Без киенәбез <i>(режим вакыты)</i>
Март I атна	1.1. Әни кирәк» 1.2. Әниемнең тәмле ашлары 1.3. Курчакка булышабыз <i>(режим вакыты)</i>
Без язны яратабыз	
Март II атна	2.1. Яз килә 2.2. Яз килә, яз! 2.3. Кибеттә <i>(режим вакыты)</i>
Март III атна	3.1. Татар халык ижаты аша язны тасвирлау 3.2. «Нәүрүз» – яз бәйрәме 3.3. Ягымлы сүзләр <i>(режим вакыты)</i>
Безнең канатлы дусларыбыз	
Март IV атна	4.1. Күчмә кошлар 4.2. Кошлар 4.3. Күңелле уенчылар <i>(режим вакыты)</i>
Габдулла Тукай ижаты	
Апрель I атна	1.1. Габдулла Тукай 1.2. Г. Тукайның «Кызыклы шәкерт» шигырен уку. Тукай әсәрләреннән төзелгән мультфильмнардан өзекләр карау 1.3. «Маша һәм өч аю» <i>(режим вакыты)</i>
Апрель II атна	2.1. Г. Тукай «Безнең гаилә», «Гаилә» рәсемен карау 2.2. Г. Тукай «Бала белән күбәләк» 2.3. «Киёмнәр нигә югалган» <i>(режим вакыты)</i>
Чисталыкта-матурлык	

Апрель III атна	3.1. Саулык-зур байлык 3.2. Шигырь уку. Ә. Ерикәй «Чисталык сөябез» 3.3. Уенчыклар иленә сәяхәт (режим вакыты)
Жиңү алып килде май	
Апрель IV атна	4.1. Сугыш ветераннары белән очрашу 4.2. Курчакның туган көне 4.3. (режим вакыты)
Кунак көтәбез	
Май I атна	1.1. Винни-пух кунакка бара 1.2. Чебурашка 1.3. Син нәрсә яратасың? (режим вакыты)
Хәрәкәттә-бәрәкәт	
Май II атна	2.1. Минем яраткан спорт төре, шигырь уку. В. Хәйруллина «Туплар» 2.2. Кем нәрсә ярата? 2.3. Арыслан баласы һәм ташбака ничек жыр жырлаган, яраткан мультфильмнар (режим вакыты)
Чәчәкле жәй	
Май III атна	3.1. Чәчәкләр-тормыш яме 3.2. Чәчәкле жәй 3.3. Театр уйныйбыз (режим вакыты)
Күңелле сабантуй	
Май IV атна	4.1. Күңелле Сабантуй уеннары 4.2. Сабан туена әзерлек 4.3. Бүген бездә сабантуй (режим вакыты)
35 атна	105

**«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча
зурлар төркемендә (5-6 яшь) тәрбияләнүче рус телле балаларга татар теле өйрәтү өчен
комплекслы тематик план**

Актив сүзләр: кишер, нинди?, баллы, ничә?, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк?, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар?, күп (7 сүз).

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- Яшелчәләр;
- Ашамлыklar;
- Савыт-саба;
- Киемнәр;
- Шәхси гигиена;
- Өй җиһазлары;
- Бәйрәм «Туган көн»;
- Бәйрәм «Сабан туй»;

Уртанчылар төркемендәге темалар (гаилә, ашамлыklar, уенчыклар, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Атнага егерме бишәр минутлык ике шөгыл, режим вакытында бер уен эшчәнлегә оештырыла.

Үткәру вакыты	Тема	Сүзлек, актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион
------------------	------	-------------------------	---------------	--

				сюжетлар
Кабатлау				
Сентябрь I атна 1.1	Минем өем	эти, эни, кыз, малай, эби, бабай, кил монда	«Минем өем» проекты буенча	Аудиоязма №1 Экранда эш (дәфтәр буенча) №1 Анимацион сюжет: 1. «Шалкан»
Яшелчәләр				
Сентябрь I атна 1.2	Шалкан экиятә	шалкан, эти, эни, кыз, эт, малай, песи, эби, бабай	- Бу нәрсә? - Кишер. - Мә, кишер. - Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? - Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Рәхмәт. - Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? - Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак) - Кишер баллы. - Алма баллы. - Мә кишер (алма), аша. - Баллы? - Әйе, баллы. Рәхмәт.	Аудиоязма №2-24 Экранда эш (дәфтәр буенча) №2-6 Анимацион сюжетлар: 1. «Баллы кишер» 2. «Уйный-уйный эшлибез» 3. «Юл мажаралары» 4. «Кем эшләми, шул ашамый»
Сентябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Шалкан экиятә	эби, бабай, эти, эни, кыз, малай, эт, песи, шалкан.		
Сентябрь II атна 2.1	Кишер үстерәбез	кишер, нинди?		
Сентябрь II атна 2.2	Баллы кишер	баллы, баллы кишер, баллы алма, зур кишер, тәмле кишер		
Сентябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Баллы кишер	баллы, баллы кишер, баллы алма, зур кишер, тәмле кишер		
Сентябрь III атна 3.1	Куян күчтәнәче	баллы		
Сентябрь III атна 3.2	Бар матур бакча	баллы (тәмле) кишер, баллы алма, зур кишер		
Сентябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Бар матур бакча	баллы (тәмле) кишер, баллы алма, зур кишер		
Сентябрь IV атна 4.1	Серле кәрзин	ничә? сана		
Сентябрь IV атна 4.2	Бар матур бакча	баллы кишер, зур, тәмле кишер, бәрәңге, суган, кыяр		

Сентябрь IV атна 4.3 (режим вакыты)	Бар матур бакча	баллы кишер, зур, тәмле кишер, бәрәңге, суган, кыяр	- Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. - Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) - Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). - Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)	
Октябрь I атна 1.1	Серле янчык	кызыл, сары, яшел, суган, бәрәңге, 1-10 га кадәр санау		
Октябрь I атна 1.2	Яшелчәләр кибете	нәрсә кирәк? кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге		
Октябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Яшелчәләр кибете	ю юа, кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге	- Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. - Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). - Рәхмәт.	
Октябрь II атна 2.1	Серле кәрзин	кыяр	- Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир.	
Октябрь II атна 2.2	Уйный- уйный эшлибез!	кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге, кишер	- Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). - Сау бул, Коля.	
Октябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Уйный- уйный эшлибез!	кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге, кишер	- Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? - Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). - Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак.	
Октябрь III атна 3.1	Без хезмәт яратабыз!	кәбестә, нинди?		
Октябрь III атна 3.2	Төсле тулар	кызыл, сары, сикер, туп	- Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? - Кирәк. - Коля, нәрсә кирәк? - Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. - Нинди кыяр? - Яшел (тәмле, чиста) кыяр.	Аудиоязма № 2-24 ИКТ уен (эш дәфтәре буенча) № 2-6 Анимацион сюжетлар: 1. «Баллы кишер» 2. «Уйный-уйный эшлибез» 3. «Юл мажаралары» 4. «Кем эшләми, шул ашамый»
Октябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Төсле тулар	кызыл, сары, сикер, туп		
Октябрь IV атна 4.1	Төсләр дөньясы	кызыл, сары, сикер, туп		
Октябрь IV атна 4.2	Юл мажаралар ы	кызыл, сары, сикер, яшел		

Октябрь IV атна 4.3 (режим вакыты)	Юл мажаралар ы	кызыл, сары, сикер, яшел	- Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) пычрак. - Мэ, кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) ю.	
Ноябрь I атна 1.1	Төслэр дөньясы	яшел	- Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.	
Ноябрь I атна 1.2	Уңыш бэйрәме	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Бу туп.	
Ноябрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Уңыш бэйрәме	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Туп (алма) нинди? - Туп (алма) сары (кызыл, яшел)	
Ноябрь II атна 2.1	Яшелчэ салаты	кирэк, нэрсэ кирэк? нинди?	- Нинди туп (алма) юк? - Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк.	
Ноябрь II атна 2.2	Кем эшләми, шул ашамый	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) кирэк? - Кирэк.	
Ноябрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Кем эшләми, шул ашамый	нэрсэ бар? нэрсэ кирэк?	- Коля, нэрсэ кирэк? - Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) кирэк. - Нинди кыяр? - Яшел (тәмле, чиста) кыяр.	
Ноябрь III атна 3.1	Яшелчэ ю!	юа, су	- Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) пычрак. - Мэ, кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) ю.	
Ноябрь III атна 3.2	Яшелчэлэр кибете	нэрсэ кирэк? нинди? ничэ?		
Ноябрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Яшелчэлэр кибете	нэрсэ кирэк? нинди? ничэ?	- Оля кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) юа.	
Ноябрь IV атна 4.1	Уйныйбыз да, жырлыйбы з да!	нэрсэ бар?	- Коля, нэрсэ кирэк? - Кыяр (суган, кишер, бэрэңге, кэбестэ) кирэк. - Нинди кыяр? - Яшел (тәмле, чиста) кыяр. - Зур кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Кечкенэ кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Чиста кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр) - Пычрак кишер (суган, бэрэңге, кэбестэ, кыяр)	

			- Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) нинди? - Кишер (суган, бэрэнге, кэбестэ, кыяр) тэмле, зур (кечкенэ), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. - Мэ кишер (алма), аша. Баллы? - Эйе, баллы. Рэхмэт. - Бу туп. - Туп (алма) нинди? - Туп (алма) сары (кызыл, яшел) - Нинди туп (алма) юк? - Кызыл (сары, яшел) туп	
		Ашамлыктар		
Ноябрь IV атна 4.2	Ашханэ	аш, ботка, аша, эч	тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй)	Аудиоязма №25-29 Экранда эш (дэфтэр буенча) №7, 8 Анимацион сюжетлар: «Аш бүлмәсе»
Ноябрь IV атна 4.2 (режим вакыты)	Ашханэ	аш, ботка, аша, эч	- Нәрсә кирәк? - Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) кирәк. - Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге)?	
Декабрь I атна 1.1	Ашамлыктар	аш, ботка	- Тэмле аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге).	
Декабрь I атна 1.2	Кибеттэ	саннар, төсләр, яшелчәләр, ашамлыктар	- Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) аша (эч).	
Декабрь I атна 1.3 (режим вакыты)	Кибеттэ	саннар, төсләр, яшелчәләр, ашамлыктар	- Рэхмэт. Аш (ботка, сөт, ипи, чэй, кишер, кэбестэ, кыяр, бэрэнге) тэмле.	
Декабрь II атна 2.1	Аю кунакка килгән	аш, ботка, сөт, чэй, ипи, тэмле, баллы		
Декабрь II атна 2.2	Кунак килгән	саннар, төсләр, яшелчәләр, уенчыктар		
Декабрь II атна 2.3 (режим вакыты)	Кунак килгән	саннар, төсләр, яшелчәләр, уенчыктар		

Декабрь III атна 3.1	Кем нәрсә ярата?	яратам	- Мин алма (ипи, сөт, чэй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам. - Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. - Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам.	Аудиоязма № 50-60
Декабрь III атна 3.2	Өстэл театры «Кем нәрсә ярата?»	яратам		ИКТ уен (эш дәфтәре буенча) № 16-19
Декабрь III атна 3.3 (режим вакыты)	Өстэл театры «Кем нәрсә ярата?»	яратам		Анимацион сюжетлар: 1. «Туган көн» 2. «Кем нәрсә ярата?»
Декабрь IV атна 4.1				
Декабрь IV атна 4.2				
Декабрь IV атна 4.3 (режим вакыты)				
Савыт-саба				
Гыйнвар II атна 2.1	Туган көн	кашык, тәлинка	- Кашык (тәлинка, чынаяк) бир. - Нинди кашык (тәлинка, чынаяк)? - Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). - Ничә кашык (тәлинка, чынаяк)? - (1-10 га) кашык (тәлинка, чынаяк). - Мә, (1-10) кашык(тәлинка, чынаяк). - Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинка, чынаяк).	Аудиоязма №30-37
Гыйнвар II атна 2.2	Курчак Алиягә булыш!	тәлинка, кашык		Экранда эш (дәфтәр буенча) №9, 10
Гыйнвар II атна 2.3 (режим вакыты)	Курчак Алиягә булыш!	тәлинка, кашык		Анимацион сюжетлар: 1. «Өч аю» 2. «Чисталыкта - матурлык»
Гыйнвар III атна 3.1	Чэй табыны эзерлибез	чынаяк		
Гыйнвар III атна 3.2	Өч аю	тәлинка, кашык, чынаяк		
Гыйнвар III атна 3.3 (режим вакыты)	Өч аю	тәлинка, кашык, чынаяк		
Гыйнвар IV атна	Төсле чынаяклар	зәңгәр		

4.1				
Гыйнвар IV атна 4.2	Чисталыкта - матурлык	зәңгәр		
Гыйнвар IV атна 4.3 (режим вакыты)	Чисталыкта - матурлык	зәңгәр		
	Киёмнәр			
Февраль I атна 1.1	Туган көнгә яңа киёмнәр	күлмәк	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	Аудиоязма №38-43 Экранда эш (дәфтәр буенча) №11, 12 Анимацион сюжетлар: 1. «Киёмнәр кибетендә» 2. «Шаян уенчыклар»
Февраль I атна 1.2	Киёмнәр кибете	күлмәк, чалбар ки, сал	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар).	
Февраль I атна 1.3 (режим вакыты)	Киёмнәр кибете	күлмәк, чалбар ки, сал	күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)?	
Февраль II атна 2.1	Курчакны киендер	чалбар	- Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)?	
Февраль II атна 2.2	Без киенәбез	күлмәк, чалбар, ки, сал	- Бер (1-10) күлмәк (чалбар)	
Февраль II атна 2.3	Без киенәбез	күлмәк, чалбар, ки, сал	- Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Февраль III атна 3.1	Киенергә ярдәм ит	ки	- Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк).	
Февраль III атна 3.2	Курчакларга булышабыз	күлмәк, чалбар, ки, сал	- Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Февраль III атна 3.3 (режим вакыты)	Курчакларга булышабыз	күлмәк, чалбар, ки, сал		
Февраль IV атна 4.1	Алия йокларга жыена	сал, йокла	- Курчак, йокла.	
Февраль IV атна 4.2	Кибеттә	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк?		
Февраль IV атна 4.3	Кибеттә	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк?		

(режим вакыты)				
Шәхси гигиена				
Март I атна 1.1	Хәерле көн	бит, кул, хәерле көн	- Хәерле көн. - Мә су, бит (кул) ю.	Аудиоязма № 43, 44-48
Март I атна 1.2	Ягымлы сүзләр	өйрәнгән лексиканы ныгыту	- Бит (кул) чиста. - Бит (кул) чиста. - Әйе, бит (кул) чиста.	Экранда эш (дәфтәр буенча) №13, 14
Март I атна 1.3 (режим вакыты)	Ягымлы сүзләр	өйрәнгән лексиканы ныгыту		Анимацион сюжет: 1. «Ни өчен киёмнәр югалган?»
Март II атна 2.1	Курчак белән уйныйбыз	күлмәк, чалбар, ки, сал, нәрсә кирәк	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	
Март II атна 2.2	Шаян уенчыклар	өйрәнгән лексиканы ныгыту	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар).	
Март II атна 2.3 (режим вакыты)	Шаян уенчыклар	өйрәнгән лексиканы ныгыту	күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)? - Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)? - Бер (1-10) күлмәк (чалбар) - Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). - Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Өй җиһазлары				
Март III атна 3.1	Өстәл театры «Өч аю»	өстәл, урындык, карават	- Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). - Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык). - Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык).	Аудиоязма № 49
Март III атна 3.2	Маша һәм өч аю	лексиканы ныгыту		Экранда эш (дәфтәр буенча) №15
Март III атна 3.3 (режим вакыты)	Маша һәм өч аю	лексиканы ныгыту	- Нәрсә кирәк? - Карават (өстәл, урындык) кирәк.	Анимацион сюжет: 1. «Маша һәм өч аю»

Март IV атна 4.1	Кибеттә	өйрәнгән лексиканы ныгыту	- Нинди карават? - Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават.	
Март IV атна 4.2	Ни өчен киемнәр югалган?»	лексиканы ныгыту	- Мә, зур карават. - Рәхмәт. яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар).	
Март IV атна 4.3 (режим вакыты)	Ни өчен киемнәр югалган?»	лексиканы ныгыту	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)? - Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)? - Бер (1-10) күлмәк (чалбар) - Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). - Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Март IV атна 4.3 (режим вакыты)	Ни өчен киемнәр югалган?»	лексиканы ныгыту	чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. - Оля, күлмәк (чалбар) бир. - Нинди күлмәк (чалбар)? - Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). - Ничә күлмәк (чалбар)? - Бер (1-10) күлмәк (чалбар) - Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). - Оля, чалбар (күлмәк) бир. - Мә, чалбар (күлмәк). - Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал).	
Апрель I атна 1.1	Уйнарга яратабыз	яратам	- Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам.	Аудиоязма №50-60 Экранда эш (дәфтәр буенча) №16-19 Анимацион сюжетлар: 1. «Туган көн» 2. «Кем нәрсә ярата?»
Апрель I атна 1.2	Уенчыклар иленә сәяхәт	лексиканы ныгыту, курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян	- Мин Коля(ны) (Оля(ны)) яратам.	
Апрель I атна 1.3 (режим вакыты)	Уенчыклар иленә сәяхәт	лексиканы ныгыту, курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян	- Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны)) яратам. - Нәрсә бар? - Туп (курчак) бар. - Нәрсә юк? - Туп (курчак) юк.	
Апрель II атна 2.1	Уйный- уйный үсәбез	нәрсә бар? бар	Бар, юк сүзләрен кулланып «Гаилә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау.	
Апрель II атна 2.2	Курчакның туган көне	лексиканы ныгыту	Диалогларны кабатлау. «Кибетле» уеннары.	
Апрель II атна 2.3 (режим	Курчакның туган көне	лексиканы ныгыту	- Нәрсә бар? - Туп (курчак) бар.	

вакыты)			- Нәрсә юк? - Туп (курчак) юк. «Бар», «Юк» сүзләрен кулланып «Гаилә», «Яшелчә» «Уенчыклар» темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. «Кибет» уеннары.	
Апрель III атна 3.1	Нәрсә бар?	лексиканы ныгыту		
Апрель III атна 3.2	Син нәрсә яратасың?	лексиканы ныгыту		
Апрель III атна 3.3 (режим вакыты)	Син нәрсә яратасың?	лексиканы ныгыту		
Апрель IV атна 4.1	«Бар, юк»	бар, юк, нәрсә бар?		
Апрель IV атна 4.2	Кем нәрсә ярата?	лексиканы ныгыту		
Апрель IV атна 4.3 (режим вакыты)	Кем нәрсә ярата?	лексиканы ныгыту		
Бәйрәм «Сабантуй»				
Май II атна 2.1	Сабантуйга әзерләнәбез!	мә, рәхмәт, чәк-чәк, конфет, сок, ипи, сөт, чәй	Ел дәвамында өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла. «Гаилә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау. «Кибетле» уеннары.	Аудиоязма №61-63 Анимацион сюжетлар: 1. «Сабантуй бәйрәме»
Май II атна 2.2	Без театр уйныйбыз	лексиканы ныгыту		
Май II атна 2.3 (режим вакыты)	Без театр уйныйбыз	лексиканы ныгыту		
Май III атна 3.1	Күңелле Сабантуй уеннары	пассив сүзлек: йөгәр, сикер, уйна, жырла, бие!		
Май III атна 3.2	Биибез дә, жырлыйбыз да	лексиканы ныгыту		
Май III атна 3.3 (режим вакыты)	Биибез дә, жырлыйбыз да	лексиканы ныгыту		

Май IV атна 4.1	Сабантуй бәйрәме	лексиканы ныгыту		
Май IV атна 4.2	Бездә Сабантуй	нәрсә? нинди? ничә? лексиканы ныгыту		
Май IV атна 4.3 (режим вакыты)	Бездә Сабантуй	Нәрсә? Нинди? Ничә? лексиканы ныгыту		

2.4. Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

**«Туган телдә сөйләшәбез» (икенче вариант) мәктәпкә әзерлек төркемендә (6-7 яшь)
тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү өчен
комплекслы - тематик план**

Үткәрү вакыты	Проект, шөгыль темалары
Әйдәгез, танышабыз!	
Сентябрь I атна	1.1. Әйдәгез, танышабыз 1.2. Тәмле сүз – жан азыгы 1.3. Әйдәгез, танышабыз <i>(катнаш шөгыль)</i>
Тату гаилә	
Сентябрь II атна	2.1. Минем өем 2.2. Тату гаилә 2.3. Мияу адашкан <i>(катнаш шөгыль)</i>
Абдулла Алиш ижаты	
Сентябрь III атна	3.1. А. Алиш ижаты белән танышу 3.2. А. Алиш «Сертотмас үрдәк» әкиятен 3.3. Бу кем? <i>(катнаш шөгыль)</i>
Алтын көз	
Сентябрь IV атна	4.1. Алтын көз 4.2. Көз җитте 4.3. Аю баласы дөнья белән таныша <i>(катнаш шөгыль)</i>
Көзгә байлык	
Октябрь I атна	1.1. Яшелчәләр 1.2. Яшелчәләр 1.3. Бу нәрсә? <i>(катнаш шөгыль)</i>
Көз күчтәнәчләре	
Октябрь II атна	2.1. Жиләк - жимешләр 2.2. Көз күчтәнәчләре 2.3. «Батыр Мияу белән куркак куян» <i>(катнаш шөгыль)</i>
Икмәк – яшәү терәге	
Октябрь III атна	3.1. Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә 3.2. Кунак чакырдык 3.3. Дусларны сыйлыйбыз <i>(катнаш шөгыль)</i>
Ашамлыклар	

Октябрь IV атна	4.1. Ашамлыклар 4.2. Кунак көтәбез 4.3. Тату гаилә (катнаш шөгыль)
Савыт – саба	
Ноябрь I атна	1.1. Савыт - саба 1.2. Савыт - саба 1.3. Юмарт аю (катнаш шөгыль)
Өй жиһазлары	
Ноябрь II атна	2.1. Минем өем, өй жиһазлары 2.2. Минем өем, өй жиһазлары 2.3. Әйдәгез уйныйбыз (катнаш шөгыль)
Милли киёмнәр	
Ноябрь III атна	3.1. Әбиемнең серле сандыгы 3.2. Киём кешене бизи 3.3. Кая барасың? (катнаш шөгыль)
Минем туган жирем	
Ноябрь IV атна	4.1. Татарстан буйлап сәяхәт 4.2. Спорт бәйрәменә барабыз 4.3. Кафега барабыз (катнаш шөгыль)
Башкалам – Казан	
Декабрь I атна	1.1. Башкалам - Казан 1.2. Туган илем – туган өем 1.3. Бергәләп уйныйбыз (катнаш шөгыль)
Кыргый хайваннар	
Декабрь II атна	2.1. Кыргый хайваннар 2.2. Кыргый хайваннар 2.3. Бергәләп уйныйбыз (катнаш шөгыль)
Ишек алдында	
Декабрь III атна	3.1. Йорт кошлары 3.2. Йорт хайваннары 3.3. Спорт бәйрәме (катнаш шөгыль)
Кыш килде	
Декабрь IV атна	4.1. Кыш килде 4.2. Кыш 4.3. Көчлеләр, кыюлар, житезләр (катнаш шөгыль)
Кышкы уеннар	
Январь II атна	2.1. Кышкы уеннар 2.2. Яңа ел бәйрәме 2.3. Көчлеләр, кыюлар, житезләр (катнаш шөгыль)
Кыш. Кышкы уеннар	
Январь III атна	3.1. Кыш 3.2. Кышкы уеннар 3.3. М. Жәлил ижаты (катнаш шөгыль)
Кышлаучы кошлар	
Январь IV атна	4.1. Кышлаучы кошлар 4.2. Кошлар кафесы. Кошларга ярдәм итик! 4.3. М. Жәлил ижаты (катнаш шөгыль)
Киёмнәр	
Февраль I атна	1.1. Киёмнәр 1.2. Кышкы киёмнәр 1.3. Дуслар спорт бәйрәмендә (катнаш шөгыль)

Муса Жәлил	
Февраль II атна	2.1. Муса Жәлил 2.2. Муса Жәлил әсәрләре 2.3. Безнең дуслар <i>(катнаш шөгыль)</i>
И туган тел, и матур тел...	
Февраль III атна	3.1. Бөтендөнья телләр көне 3.2. «И туган тел, и матур тел... » 3.3. Циркта <i>(катнаш шөгыль)</i>
Безнең шәһәр	
Февраль IV атна	4.1. Безнең шәһәр 4.2. Безнең шәһәр 4.3. Шаян кошлар <i>(катнаш шөгыль)</i>
Ямьле яз	
Март I атна	1.1. Ямьле яз 1.2. Ямьле яз 1.3. Урманда зур концерт <i>(катнаш эшчәнлек)</i>
Әкияттә кунакта	
Март II атна	2.1. Әкияттә кунакта 2.2. «Хуш киләсең, Нәүрүз! » 2.3. Акбай туган көнгә жыена <i>(катнаш шөгыль)</i>
Күчмә кошлар	
Март III атна	3.1. Күчмә кошлар 3.2. Күчмә кошлар 3.3. Туган көн <i>(катнаш шөгыль)</i>
Белем иленә сәяхәт	
Март IV атна	4.1. Белем иленә сәяхәт 4.2. Уку бүлмәсе. Серле чәчәк 4.3. Урман китапханәсендә <i>(катнаш шөгыль)</i>
Мәктәп	
Апрель I атна	1.1. Без мәктәпкә барабыз 1.2. Без мәктәпкә барабыз 1.3. Күңелле сәяхәт <i>(катнаш шөгыль)</i>
Урман-безнең байлыгыбыз	
Апрель II атна	2.1. Урманда 2.2. Нәрсә ул «Кызыл китап?» 2.3. «Теремкәй» <i>(катнаш шөгыль)</i>
Габдулла Тукай	
Апрель III атна	3.1. Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт 3.2. Без - Тукай оныклары 3.3. Уйныйбыз <i>(катнаш шөгыль)</i>
Әкияттә кунакта	
Апрель IV атна	4.1. «Эш беткәч, уйнарга ярый» 4.2. «Алтын бөртекләр», «Агачлар да авырый» 4.3. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар <i>(катнаш шөгыль)</i>
Белем иленә сәяхәт	
Май I атна	1.1. Могҗизалар кыры 1.2. Белем иленә сәяхәт 1.3. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар <i>(катнаш шөгыль)</i>
Без уйнарга яратабыз	

Май II атна	2.1. Казанга спорт бәйрәменә барабыз 2.2. Без уйнарга яратабыз, сюжетлы - рольле уеннар 2.3. Мәктәпкә барабыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
Жиңү бәйрәме	
Май III атна	3.1. Алар безгә жиңү бүләк итте 3.2. Жиңү бәйрәме 3.3. Мәктәпкә барабыз <i>(катнаш эшчәнлек)</i>
Хуш бакчам, исәнме мәктәп!	
Май IV атна	4.1. Кабатлау, хуш бакчам, исәнме мәктәп 4.2. Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар 4.3. Без әкиятләр яратабыз <i>(катнаш шөгылъ)</i>
35 атна	105

**«Татарча сөйләшәбез» УМКсының, «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты
буенча мәктәпкә эзерлек төркемендә (6-7 яшь) тәрбияләнүче рус телле балаларга татар теле
өйрәтү өчен комплекслы тематик план**

Якынча 60 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгер, йөгәрәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, кәрпә, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың? (пассив сүз).

Проектның эчтәлегә уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага утыз минутлык, өч шөгылъ оештырыла, (бер шөгылъ фронталь).

Үткәру вакыты	Тема	Сүзлек, актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма (ИКТ - экранда эш (дәфтәр буенча) Анимацион сюжетлар
Сентябрь I атна 1.1	Әйдәгез танышабыз	син кем?		Аудиоязма №1 - 2
Сентябрь I атна 1.2	Син кем?	син кем?		
Сентябрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Әйдәгез танышабыз	син кем?		
Сентябрь II атна 2.1	Хәерле көн.	хәерле көн	Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, әни (әти, бабай, әби).	Аудиоязма №3 - 5 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №1 Мультфильм: «Мияу адашкан»
Сентябрь II атна 2.2	Ягымлы сүзләр	хәерле көн		
Сентябрь	Мияу	хәерле көн		

II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	адашкан. Ягымлы сүзләр			
Сентябрь III атна 3.1	Син кем?	тычкан		Аудиоязма №6 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №2
Сентябрь III атна 3.2	«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү	бу кем?		Аудиоязма №7 - 8 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №3
Сентябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Бу кем?	бу кем?		Мультфильм:»Аю баласы дөнья белән таныша»
Сентябрь IV атна 4.1	Бу нәрсә?	бу нәрсә?		Аудиоязма №9 - 10 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №4
Сентябрь IV атна 4.2	Кем нишли?	нишли? йоклый, утыра		Аудиоязма №12 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №5 Аудиоязма №13 - 14 -Песи нишли? -Песи йоклый. -Әни нишли? -Әни утыра. -Коля нишли? -Коля ашый (эчә). Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм. -Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм.
Сентябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Аю баласы дөнья белән таныша	нишли? утыра йоклай		
Октябрь I атна 1.1	Кем нишли?	нишли? йоклай, утыра.		
Октябрь I атна 1.2	Яшелчәлә р. Нәрсә, нинди, ничә? Кем нишли?	нишли? йоклай, утыра, йоклай		
Октябрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Бу нәрсә?	бу нәрсә?		
Октябрь II атна 2.1	Дусларны сыйлайбыз	ашый, эчә		
Октябрь II атна 2.2	Без кунак яратабыз. Сыйлану	нишлисең? эчәм, ашыйм		
Октябрь II атна 2.3 (катнаш	Батыр Мияу белән Куркак	бу нәрсә? нишли? йоклай, утыра		

шөгылъ)	куян			
Октябрь III атна 3.1	Нишлисе ң?	нишлисең? эчэм, ашыйм		
Октябрь III атна 3.2	Нишлисе ң?	нишлисең? эчэм, ашыйм		
Октябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Дусларны сыйлайбыз	ашый, эчэ		
Октябрь IV атна 4.1	Әйдәгез, уйныйбыз	уйный, уйныйм		
Октябрь IV атна 4.2	Без кунак яратабыз. Сыйлану	нишлисең? эчэм, ашыйм		
октябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Тату гайлә	ашый, эчэ, нишлисең? ашыйм, эчэм		
Ноябрь I атна 1.1	Кунак килдә	утырам		
Ноябрь I атна 1.2	Дусларым белән сыйланабыз	Нишли? Нишлисен? ашый, эчэ. ашыйм, эчэм.		
Ноябрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Юмарт аю	уйный, уйныйм		
Ноябрь II атна 2.1	Дусларым белән сыйланабыз	Нишли? Нишлисен? ашый, эчэ. ашыйм, эчэм.		
Ноябрь II атна 2.2	Кафеда	Нишли? Нишлисен? ашый, эчэ. ашыйм, эчэм.		
Ноябрь II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Әйдәгез уйныйбыз	уйный, уйныйм		
Ноябрь III атна 3.1	Кафега барабыз	барам, кая барасың?	-Кая барасың? -Кафега барам. -Син нишлисең?	Мультфильм: «Кафега барабыз»
Ноябрь	Без	барам, кая	-Мин бәрәңгә ашыйм	

III атна 3.2	кафеда	барасың? син нишлисең?	(чэй эчэм, уйным, барам, утырам, йоклый)	Экранда эш (Дэфтэр буенча) №7
Ноябрь III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Кая барасың?	барам, кая барасың?		
Ноябрь IV атна 4.1	Кафеда сыйланаб ыз	син нишлисең?		
Ноябрь IV атна 4.2	Эниемнең туган көне	ашый, эчэ, ашыйм, эчэм, утыр		
Ноябрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Кафега барабыз	барам, кая барасың? син нишлисең?		
Декабрь I атна 1.1	Бэйрэм	сикер, сикерэм	Туп, туп Матур туп. Сикер-сикер, Матур туп. Куян сикерэ (йөгерэ). Туп сикерэ. Песи сикерэ (йөгерэ). Төлке сикерэ (йөгерэ). -Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерэм. Мин чэк-чэк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №21-23 Мультфильм: «Урманда күнелле уеннар» Аудиоязма №24 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №8 Аудиоязма №25-28 Мультфильм: «Көчлелэр, кыюлар, житезлэр» Аудиоязма №29-30 Экранда эш (Дэфтэр буенча) №9 Мультфильм: «Жәнлеклэр спорт бэйрәмендә»
Декабрь I атна 1.2	Күңелле бэйрэм	сикер, сикерэм		
Декабрь I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Бергэләп уйныйбыз	сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь II атна 2.1	Күңелле уеннар	сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь II атна 2.2	Уйныйбы з	сикерэ, йөгерэ, төлке син нишлисең?		
Декабрь II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Бергэләп уйныйбыз	сикер, сикерэм, сикерэ, йөгерэ, төлке		
Декабрь III атна 3.1	Спорт бэйрәмен э әзерләнәб ез	йөгер-йөгерэм		
Декабрь III атна 3.2	Спорт бэйрәмен дә	йөгер-йөгерэм		
Декабрь III атна 3.3	Спорт бэйрәме	барам, кая барасың?		

(катнаш шөгылъ)				
Декабрь IV атна 4.1	Бэйрэмгэ барабыз	чэк-чэк, өчпочмак		
Декабрь IV атна 4.2	Мин барам	Барам, кая барасың? Нишлисең?		
Декабрь IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Көчлелэр, кыюлар, житезлэр	йөгер, йөгерэм, чэк-чэк, өчпочмак		
Гыйнвар II атна 2.1	Бэйрэмгэ барабыз	чэк-чэк, өчпочмак		
Гыйнвар II атна 2.2	Мин барам	Барам, кая барасың? Нишлисең?		
Гыйнвар II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Көчлелэр, кыюлар, житезлэр	йөгер, йөгерэм, чэк-чэк, өчпочмак		
Гыйнвар III атна 3.1	Казанда спорт бэйрэме	сиңа ничэ яшь?	Сиңа ничэ яшь? -6 яшь	Аудиоязма №31-32
Гыйнвар III атна 3.2	Спорт бэйрэмен дә	яшь, сиңа ничэ яшь?		
Гыйнвар III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Казанда спорт бэйрэме	яшь, сиңа ничэ яшь?		
Гыйнвар IV атна 4.1	Уеннар эстафетасы	яшь, сиңа ничэ яшь? бүре, керпе	Мин бүре. Мин зур, матур, чиста. Этәч зур, матур Тавык кечкенә, матур -Син кем? -Мин үрдәк.	Аудиоязма №33-34 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №10 Мультфильм: «Циркта» Аудиоязма №35 - 36 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №11 Аудиоязма №37 - 38 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №12 Мультфильм:
Гыйнвар IV атна 4.2	Эстафета да катнашабыз	яшь, сиңа ничэ яшь? бүре, керпе		
Гыйнвар IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Жәнлеклә р спорт бэйрэмен дә	яшь, сиңа ничэ яшь? бүре, керпе		
Февраль I атна 1.1	Безнең дуслар	тавык, этәч.		
Февраль	Үрдәк	үрдәк		

I атна 1.2	дусларын тапты		Куян чана шуа. Мин чана шуам. -Аю, әйдә, бие!	«Шаян кошлар» Аудиоязма №39 - 40 Аудиоязма №41 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №13 Мультфильм: «Урманда зур концерт» Аудиоязма №42 - 44 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №14
Февраль I атна 1.3 (катнаш шөгыль)	Безнең дуслар	тавык, әтәч		
Февраль II атна 2.1	Акбай чана шуа	чана, шуа.		
Февраль II атна 2.2	Чана шуам	шуам		
Февраль II атна 2.3 (катнаш шөгыль)	Циркта	тавык, әтәч, үрдәк		
Февраль III атна 3.1	Әйдә, бие!	бие, бии, әйдә.		
Февраль III атна 3.2	Без биибез	биим.		
Февраль III атна 3.3 (катнаш шөгыль)	Шаян кошлар	чана, шуа, шуам		
Февраль IV атна 4.1	Мияуның бүлмәсен бизибез»	ак, кара.		
Февраль IV атна 4.2	Туган көнгә бүләк әзерлибез	жырла, жырлыйм Мин бүре. Мин зур, матур, чиста. Әтәч зур, матур Тавык кечкенә, матур -Син кем? -Мин үрдәк. Куян чана шуа. Мин чана шуам. -Аю, әйдә, бие!		
Февраль	Урманда	бие, бии, әйдә,		

IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	зур концерт	биим		
Март I атна 1.1	Мияуның туган көне	жырлайбыз, зур рәхмәт.	-Син нишлисең? -Мин жырлайым.	Мультфильм: «Мияуның туған көне» Аудиоязма №50 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №16 Аудиоязма №51 - 53 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №17
Март I атна 1.2	Туған көн табынында	зур рәхмәт.		
Март I атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Акбай туған көнгә барырга әзерләнгән	ак, кара,жырла, жырлайым		
Март II атна 2.1	Күңелле сәяхәт	китап укый.	Кыз китап укый. рәсем ясайым-алма ясайым мәктәп -Кем укый. -Мин укыйм.	Мультфильм «Уйный- уйный укыйбыз» Аудиоязма №61-63 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №19 Мультфильм: «Урман мәктәбендә» Аудиоязма №64
Март II атна 2.2	Күңелле сәяхәт	рәсем ясайым. Сөйләм үрнәге: мәктәп		
Март II атна 2.3 (катнаш шөгылъ)	Туған көн	жырлайбыз, зур рәхмәт		
Март III атна 3.1	Күңелле сәяхәт	укыйм, кем укый		
Март III атна 3.2	Күңелле сәяхәт	укыйм, кем укый		
Март III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Урман китап ханәсендә	китап укый, рәсем ясайым, мәктәп		
Март IV атна 4.1	Мәктәптә	бик тәмле		
Март IV атна 4.2	Уку бүлмәсе	дәфтәр		
Март IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Күңелле сәяхәт	укыйм, кем укый?		
Апрель I атна 1.1	Өстәл театры «Теремкә	кем яши?	Терем-терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши.	Аудиоязма №65-66

	й»		Теремкәйдә куян яши. Теремкәйдә бүре яши. Теремкәйдә төлке яши. Теремкәйдә аю яши. Алар бик дус.	
Апрель I атна 1.2	«Теремкә й» экиятен сәхнәләш терү	кем яши?		
Апрель I атна 1.3 (катнаш шөгыль)	«Теремкә й» экиятен сәхнәләш терү	кем яши?		
Апрель II атна 2.1	Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	Кем нәрсә ярата? Яратам Хәерле көн	-Кәжә кая? -Әнә, кәжә кәбестә ашый. Кәжә кәбестә ярата.	Мультфильм: «Кем нәрсә ярата?» Аудиоязма №67 - 71 Экранда эш (Дәфтәр буенча) №20
Апрель II атна 2.2	«Кем нәрсә ярата?» экиятен сәхнәләш терү	Кем нәрсә ярата? Яратам Хәерле көн	-Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле.	
Апрель II атна 2.3 (катнаш шөгыль)	Уйныйбы з	Кем нәрсә ярата? Яратам. Хәерле көн	-Мә, кәжә, ботка аша. -Юк, кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.	
Апрель III атна 3.1	Белем иленә сәяхәт	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Апрель III атна 3.2	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель III атна 3.3 (катнаш шөгыль)	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель IV атна 4.1	Могжиза лар кыры	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла.		
Апрель IV атна 4.2	Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә	темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		

	илтə юллар			
Апрель IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Без инде хəзер зурлар – мəктəпкə илтə юллар	темалар лексикасы һәм сөйлəм үрнəклəре кулланыла		
Май II атна 1.1	Уйныйбы з да, жырлыйб ыз да	Алдагы үткəн темалар лексикасы һәм сөйлəм үрнəклəре кулланыла		
Май II атна 1.2	Тыңлагыз , тыңлагыз! Балалар сөйлəшə	Сүзлек :өйрəнгəн сүзлəрне, сүзтезмəлəрне сөйлəмдə активлаштыру, үзлектəн жавап бирергə өйрəтүне дəвам итү. Ягымлы сүзлəр – исəнмесез, сау булыгыз, зур рəхмəт, бик тəмлə Нишли? Уйный, бии, сикерə, йөгерə, ашый, жырлый, рəсем ясый, китап укый.Нишлисең? Уйныйм, биим, йөгерəм, ашыйм, жырлайым, рəсем ясыйм, китап укыйм		
Май II атна 1.3 (катнаш шөгылъ)	Мəктəпкə барабыз	кабатлау		
Май III атна 2.1	Мəктəпкə барабыз	Алдагы үткəн темалар лексикасы һәм сөйлəм үрнəклəре кулланыла		
Май III атна 2.2	Мəктəпкə барабыз	Алдагы үткəн темалар лексикасы һәм сөйлəм үрнəклəре кулланыла		
Май III атна 2.3	Мəктəпкə барабыз	Алдагы үткəн темалар лексикасы һәм сөйлəм		

(катнаш шөгылъ)		үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.1	Сау бул, бакча, исәнме, мәктәп	алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.2	Сау булыгыз, уенчыклар, сау булыгыз, апалар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май III атна 3.3 (катнаш шөгылъ)	Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.1	Күңелле уеннар	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.2	Уйныйбыз да уйныйбыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		
Май IV атна 4.3 (катнаш шөгылъ)	Без әкият яратабыз	Алдагы үткән темалар лексикасы һәм сөйләм үрнәкләре кулланыла		

2.5. Үзләштерү дәрәжәләре

«Татарча сөйләшәбез» уку-методик комплекты буенча белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү

Методик киңәшләр:

Методик кулланмаларда 60 ар белем бирү эшчәнлегенң конспектлары бирелгән. Ел давамьнда, тәрбияче үзе ижади якин килеп, уку методик кулланмада бирелгән тематик планга таянып, мультфильмнар, анимацион сюжетлар, «Әкият илендә» тапшыруын кулланып, индивидуаль эшнә дә кертәп, көндәлек план төзи.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлегә алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла.

Яңа сүзләрне, сүзтезмәләрне, ситуацияләрне балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли.

Пиктограммалар мәктәпкә эзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигыльләр) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла.

Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, жырлар, шигырьләр бирелергә тиеш түгел.

Бала татар телендә сүзне дөрес әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзнең дөрес үрнәген бирә. Балалардан авазларның дөрес әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк.

Тәрбияче сөйләмәндә акцент, жирле диалект, аваз кимчелекләре булмаска тиеш.

Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртак сүзләргә таяна ала.

Тәрбияче үзенең эшенә ижади якын килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш.

Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар кертү, баету хуплана.

Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлегенә аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы-рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтижә бирә.

Сүзлек белән эшләү:

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана.

Яңа сүзләр үзләштерү процессында махсус сайлап алынган күнегүләр төп чара булып тора. Юнәлеше һәм характеры ягыннан лексик күнегүләргә икегә бүлеп карыйлар: эзерлек күнегүләре һәм сөйләм күнегүләре.

Эзерлек күнегүләре балаларны яңа сүзләргә файдаланып сөйләргә эзерли. Бу күнегүләр лексик берәмлекләргә хәтердә калдырырга ярдәм итәләр.

Сөйләм күнегүләре лексик күнегүләргә бер төр буларак, үзләштерелгән лексик берәмлекләр жирлегендә ситуацияләргә бәйле сөйләм эшчәнлеген барлыкка китерәләр.

Яңа сүз өйрәтү төп методик алымнарның берсе булып тора:

- яңа сүз тәрбияче тарафыннан ачык, төгәл итеп күрсәтмә рәсем ярдәмендә әйтелә;

- аудиоязмадан тыңлатыла, кабатлатыла;

- ишеткән сүзне бала рәсемнән табып күрсәтә һәм әйтә;

- сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәржемәсе бирелә;

- төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә;

- уеннар кулланып («Ватык телефон», «Кайтаваз»...) ныгытыла;

- яңа сүз, таныш булган сүзләр белән грамматик конструкцияләрдә ныгытыла, мәсәлән: зур туп, чиста туп;

- аралашуда кулланыла (бала өйрәнгән яңа сүзләргә, конструкцияләргә бары аралашуда аңлап куллана).

- бала теге яки бу сүзгә аның төгәл мәгънәсен аңлап үзләштереп калсын өчен телдән мондый күнегүләргә үткәргә мөмкин:

- *Бу туп? - Әйе, бу туп.*

- *Бу песи? (туп күрсәтелә) - Юк, бу песи;*

- өйрәнелгән сүзләргә хәтердә калдыру максатыннан төрле уеннар оештырырга була: «Исемнә әйтсәң бирәм», «Мин күрсәтәм, син әйт», «Сорап ал», «Серле кәрзин» һ.б..

Баланың сөйләмен оештыру өчен исемнә алмашлык (мин, син, бу), сан (1 дән 10 га), сыйфат (тәм, күләм, төс, эчкә сыйфатлар) һәм фигыль белән бәйләү грамматик конструкцияләргә кулланыла.

Фигыль белән таныштыру боерык фигыльләрдән башлана (бар, сикер, аша һ.б.).

Уртанчылар төркемендә балаларга боерык фигыльләргә аңлап үтәүләрен тәләп ителә.

Зурлар төркемендә балалар кайбер боерыкларны үзләргә бирә (сикер, аша, уйна) һәм аңлап үти.

Мәктәпкә эзерлек төркемнәрендә балалар үзлектән Нишли? Син нишлисәң? сорауларын бирәләр һәм аңлап җавап кайтаралар.

Укыту методик комплектының төп асылы булып аралашуга чыгу тора. Аралашуга чыгу өчен диалогик сөйләмнең әһәмияте бик зур. Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә гади дән катлаулыга дигән дидактик принципка таянып эшләү кулай.

Диалогик сөйләмдә иң отышлы алым – сорау-жавап рәвешендә (сорау-информация алу берәмлеген) һәм теләк белдерү торган: теләк, үтенү, тәкъдим итү, ризасызлык төсмере булырга мөмкин. Еш кына сораудан соң, әңгәмәдәшнең җавап репликасы; килә: *Бу кем? - Бу әти*; раслау рәвешендә: *Бу әти? - Әти*; инкар рәвешендә: *Бу әни? - Юк, бу әти*. Реплика-жавап сорау рәвешендә дә булырга мөмкин: *Нинди әти?*. Бу вакытта әңгәмәдәшнең җавабы тулы да, ким дә булырга мөмкин: *Матур әти*; яисә: *Матур*.

Мәктәпкәчә яшътәге балаларга ситуатив - тематик принцип нигезендә, диалогик сөйләмне үстерү буенча түбәндәге типтагы күнегүләр тәкъдим итергә мөмкин:

- уен ситуацияләрендә катнашу;
- тәкъдим ителгән үрнәк буенча кечкенә диалоглар төзү;
- тематик диалоглар төзү;
- сәхнәләштерүдә катнашу;
- рольләргә бүлөп сөйләү.

Диалоглар белән эшләү коммуникатив юнәлештә алып барылырга тиеш. Тәрбияче аларның балалар сөйләменә керерлек кирәкле формаларын эшләргә һәм төрле шартларда куллану мөмкинлеген исәпкә алырга тиеш. Тәрбияче, сөйләмгә эмоциональ бизәлеш өстәү өчен, төрле формаларны кулланырга; эш эчтәлегенә туры килә торган интонация, ишарәләр, мимикалардан файдаланырга һ.б. өйрәтергә тиеш.

Шул ук вакытта, диалогны сорау бирү һәм аңа җавап алу дип кенә уйларга ярамый. Балаларны диалогик сөйләмгә хас булган башка (сорау һәм җаваплардан тыш) ситуацияләр, репликалар, көндәлек аралашу формаларына да өйрәтергә кирәк.

Диалог үрнәкләре:

Исәнләшү: *Исәнме, Оля! – Исәнме Коля.*

Сабуллашу: *Сау бул, Оля. – Сау бул Коля.*

Танышу: *Мин Оля. – Мин Коля.*

Чакыру: *Оля, кил монда.*

Рәхмәт белдерү: *Мә, курчак. – Рәхмәт.*

Сорау- уңай җавап: *Син малай? – Әйе, мин малай.*

Сорау – кире җавап: *Син малай? – Юк, мин кыз.*

Ачыкый торган сорау: *Мин кафега барам. – Нинди кафега?*

Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар тора

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска җырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытларында куллану өчен төзелде. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим түгел.

Анимацион сюжетлар балаларның белгән сүз байлыгына, яшъ үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелде. Сюжетны караганнан соң, балалар белән әңгәмәләр үткәрелә, алда өйрәнелгән уен ситуацияләрен кабатларга тәкъдим ителә.

«Татарча сөйләшәбез» укыту методик комплектына нигезләнеп эшләнгән «Әкият илендә» телевизион тапшыруын балаларны татар теленә өйрәткәндә карарга тәкъдим ителә.

Мәктәпкәчә яшътәге балаларның татар телендә аралаша белү күнекмәләрен тикшерү **Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр:**

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрелә.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1-2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлегенә булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минуттан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтижә ясала.

Ана теле буенча белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү (кушымтада)

Гомуми белем дәрәжәләре үсеше күрсәткечен билгеләү таблицасы (кушымтада)

2.6. Коррекцион үстерелешле эш (кушымтада)

2.7. Педагоглар, ата-аналар, балалар белән уртак эшчәнлек планы (кушымтада)

2.8. Этно-мәдәни төбәк бердәмлеге (кушымтада)

III. Оештыру бүлеге (организационный раздел)

3.1. Предметлы-үстерелешле әйләнә-тирәлек (РППС) (кушымтада)

3.2. Программалы - методик яктан тәмин ителеш

Зарипова З.М. Балалар бакчасында рус телле балаларга татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2021.

Эш дәфтәрләре

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2022.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2022.

Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Татарстан китап нәшрияты», 2022.

Тавышлы күрсәтмәлелек

Зарипова З.М. «Минем өем» проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.

Зарипова З.М. «Уйный- уйный үсәбез» проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.

Зарипова З.М. «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар», проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. «Аксу» компаниясе, 2012.

Зарипова З.М. «Минем өем» проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. «Аксу» компаниясе, 2012.

Зарипова З.М. «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. «Аксу» компаниясе, 2012.

3.3. Материаль яктан тәмин ителеш (кушымтада)

3.4. Программалы-методик яктан тәмин ителеш (кушымтада)

3.5. Циклограмма-эш көне бүленеше (кушымтада)

3.6. Белем бирү эшчәнлеге челтәре (кушымтада)

3.7. Әдәбият

1. Примерная основная общеобразовательная программа дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н. Е. Вераксы, Т. С. Комаровой, М. А. Васильевой – Москва: Мозаика-Синтез, 2011.
2. К. В Закирова «Уйный уйный үсәбез»«Мәгариф»нәшрияты, Казан. 2005 ел.
3. Нәкый Исәнбәт «Нәниләр шатлана»Татарстан китап нәшрияты Казан. 1967 ел.
4. Р. Ягъфәров «Татар халык уеннары», «Мәгариф»нәшрияты, Казан .2002 ел.
5. «Күрсәт әле, үскәнем» З. Г. Ибраһимова, З. Р. Гыйләжәтдинова, Ф. Ж. Жәләлетдинова - Казан: Магариф, 2010 г.
6. Чәбәк, чәбәк итә ул З. Г. Ибраһимова, З. Р. Гыйләжәтдинова, Ф. Ж. Жәләлетдинова - Казан: Магариф, 2007 г.
7. Бабынина Т. Ф. «Традиции национальных культур». – Казан, 2006.
8. Гиззатуллина Л. «Тылсымлы йомгак» – Казан, Мәгариф. - 1994.
9. Гильфанова А. М., Насырова Г. Р. Перспективное планирование работы по внедрению национально - регионального компонента в воспитательно-образовательный процесс. – Н.Челны, 2010.
10. Закирова К. В. Балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматия Балачак аланы. – Казан, 2011.
11. Зарипова З. М. Белем һәм тәрбия процессында милли - төбәк компоненты. – Яр Чаллы, 2000.
12. Закирова К. В., Борханова Р. А. Балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү (Программаның милли – төбәк юнәлеше). – Казан, 2009.
13. Закирова К. В., Муртазина Л. Р. «Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак».- Казан, 2012.
14. Закирова К. В., Муртазина Л. Р. Әй, уйныйбыз, уйныйбыз.- Казан, 2013
15. Зарипова З. М., Исаева Р. С. «Үстерешле уен». - Казан, 2013.
16. Ибрагимова З. Г. Шома бас.
17. Насырова Г. В., Бабынина. Т. Ф. «В мире национальных культур». - Н. Челны - 2008.
18. Нурзия Сергеева «Татар сынлы сәнгате». – Казань, 2008.
19. Сергеева Н. «Татар сынлы сәнгате». - Казань 2008.
20. Зарипова З. М. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.
21. Зарипова З. М «Татарча сөйләшәбез», 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.
22. Зарипова З. М. «Татарча сөйләшәбез», 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2021.
23. Зарипова З. М. «Татарча сөйләшәбез», 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2021.
24. Нургалиева М .С. «Увлекательное обучение». Использование интерактивной доски при обучении дошкольников государственным языкам, 2013.

25. Нургалиева М. С. «Дидактические игры по обучению русскоязычных детей 4-лет татарскому языку». 2013.
26. Шаехова Р. К. Методическое пособие к рабочей тетради. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы. Авазларны уйнатып. 1-2 кисәк».
27. Шаехова Р. К. «Раз словечко, два словечко». Занимательное обучение татарскому языку.
28. Шаехова Р. К. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы» для воспитателей ДОУ.
29. Закирова К. В. «Балачак аланы». Хрестоматия для воспитателей и родителей.
30. Закирова К. В. «Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак». Методическое пособие для воспитателей детских садов и инструкторов по физкультуре.
31. Закирова К. В. «Воспитание и обучение в детском саду»
32. Кашапова М. Ф. «Уйныйк эле, балалар» методические рекомендации (первая книга).
33. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 2-3 лет.
34. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 3-4 лет.
35. Хазратова Ф. В. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 4-5 лет.
36. Зарипова З. М. «Туган телдә сөйләшәбез» Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ, 5-7 лет.

Пронумеровано, прошнуровано и опечатано печатью:

«24» 50 листов
08 2023г.

Заведующий

МАДОУ Центр развития ребенка – детский сад №111 «Батыр»

Фатхуллина А.Т.

